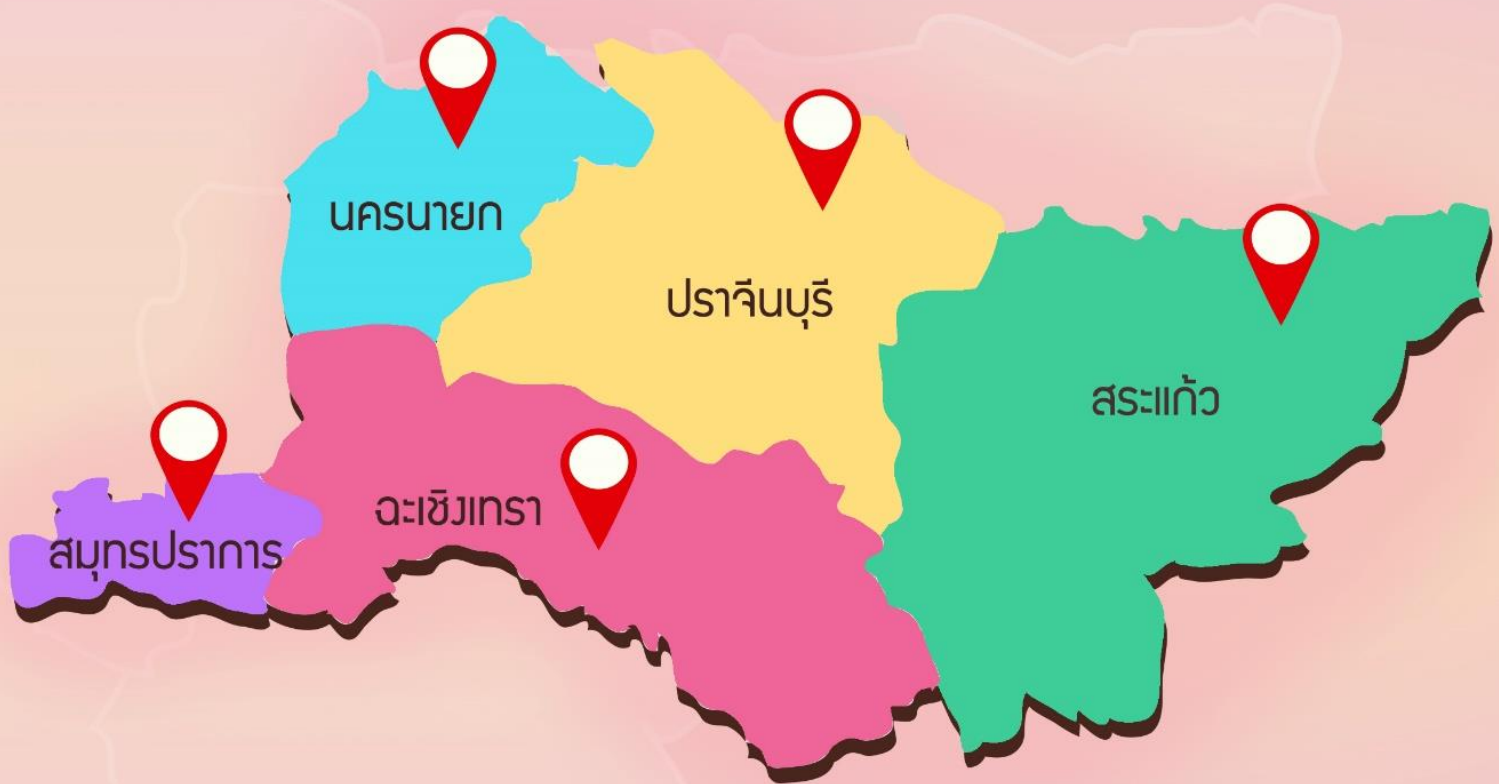

รายงานสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประจำปี 2561

เขตตรวจราชการที่ 3

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2

(ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สมุทรปราการ และสระแก้ว)

คำนำ

การจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประจำปี 2561 ได้มีการสืบค้นข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมการปกครอง สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน โดยได้นำข้อมูลกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง (ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สมุทรปราการ และสระแก้ว) มาสังเคราะห์ วิเคราะห์ เพื่อให้จังหวัดและภาคีเครือข่ายได้รับทราบข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการ ตามบริบทพื้นที่

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2 หวังว่าสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประจำปี 2561 ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจ เพื่อนำไปใช้วางแผนในการทำงานทางสังคมและเฝ้าระวังสถานการณ์ทางสังคม ตลอดจนป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมที่จะเกิดขึ้นต่อไป

ในการนี้ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2 ขอขอบคุณทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนข้อมูลเพื่อจัดทำเอกสารทางวิชาการในครั้งนี้

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2

บทสรุปผู้บริหาร

สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประจำปี 2561 จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ที่มีความถูกต้อง ชัดเจน ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติการการพัฒนาสังคมจังหวัด แผนงานและโครงการอื่นๆ ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการจัดบริการสังคมและการแก้ไขปัญหาสังคมของท้องถิ่น จังหวัด เพื่อที่ภาครัฐจะได้จัดบริการได้ถูกต้องตรงตามความต้องการและสภาพปัญหาสังคมของแต่ละพื้นที่ สถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วิธีการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ และผลสรุปที่สำคัญ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลบริบทของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป โครงสร้างประชากร ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านแรงงาน ด้านสุขภาพ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านขยะมูลฝอย และการพัฒนาคน ตามดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI)

ส่วนที่ 3 สถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย การจัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map) สถานการณ์ EEC (Eastern Economic Corridor) สถานการณ์แม่ข่ายรุ่น สถานการณ์การค้ามนุษย์ และสถานการณ์ขอทาน

ส่วนที่ 4 บทสรุป ประกอบด้วย สรุปสถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ และข้อเสนอแนะ

สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประจำปี 2561 มีสาระสำคัญประกอบด้วย ข้อมูลบริบทของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง สถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มจังหวัด และข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลบริบทของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง

ข้อมูลบริบทกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประชากรรวม 3.32 ล้านคน โครงสร้างและการกระจายตัวของประชากรของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลางส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงานที่มีอายุ 20 – 59 ปี มีจำนวน 1.58 ล้านคน (ร้อยละ 47.47) วัยเด็ก 0- 17 ปี จำนวน 7.02 แสนคน (ร้อยละ 21.11) และวัยผู้สูงอายุ จำนวน 4.90 แสนคน (ร้อยละ 14.74) จากสถิติดังกล่าว กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 แสดงว่า เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ) แต่ยังไม่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ยังไม่มากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของกลุ่มจังหวัด) คนพิการมีบัตรประจำตัว เพศชาย 45,980 คน เพศหญิง 39,565 คน ซึ่งจังหวัดที่มีจำนวนคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ เพศชาย 13,066 คน เพศหญิง 10,761 คน

ภาวะการมีงานทำของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี 2560 ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานรวมมีจำนวนทั้งสิ้น 2.57 ล้านคน ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 1.16 ล้านคน โดยจังหวัดที่มีกำลังแรงงานมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ รองลงมา จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดปทุมธานี ตามลำดับ

ประชากรแฝง จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรแฝงกลางวันเข้ามาทำงานอยู่ในลำดับที่ 5 มีจำนวน 3.85 หมื่นคน คิดเป็นร้อยละ 3.74 ของประชากรแฝงกลางวันเข้าทำงาน จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรแฝงกลางคืน จำนวน 6.13 แสนคน หรือ คิดเป็นร้อยละ 8.5 ของประชากรแฝงกลางคืน

แรงงานต่างด้าว ที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย ปี 2558 จำแนกรายจังหวัดในกลุ่มพื้นที่ภาคกลางตอนกลาง พบว่า จังหวัดสมุทรปราการซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการผลิตสูงมีจำนวนแรงงานต่างด้าวมากที่สุด คือ 56,661 คน รองลงมาคือจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 15,808 คน และปทุมธานี 7,285 คน นอกจากนี้พบว่า แรงงานต่างด้าว ที่เข้าเมืองผิดกฎหมายในจังหวัดสมุทรปราการมี จำนวน 506 คน

ด้านสุขภาพ พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดที่มีจำนวนแพทย์มากที่สุด คือ 408 คน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา 154 คน และจังหวัดปทุมธานี 127 คน ตามลำดับ การเข้าถึงบริการทางการแพทย์เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน พื้นที่ที่มีจำนวนแพทย์มากแสดงว่าประชาชนมีโอกาสเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้สะดวก โดยพบว่าจังหวัดสมุทรปราการ มีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร 2,833 คน จังหวัดปทุมธานี 4,097 คน จังหวัดนครนายก 4,831 คน จังหวัดฉะเชิงเทรา 4,331 คน และจังหวัดสระแก้ว 6,691 คน

2. ข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มจังหวัด

การจัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map) ตามที่รัฐบาลมีนโยบายในการดำเนินการให้หน่วยงานภาครัฐเป็น Government Big Data แนวคิดในเรื่องของการจัดทำ Big Data เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญและกำหนดนโยบายในการทำงานของประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวง พม.) จึงจัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ประสบปัญหาทางสังคม รายครัวเรือนทั้งผู้ที่ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กระทรวงการคลัง จำนวน 11.469 ล้านคน และผู้ที่ไม่ได้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จัดทำเป็นฐานข้อมูลของกระทรวง พม. เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ประมวลผล และกำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ตามบทบาทภารกิจที่กระทรวง พม. รับผิดชอบ โดยกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง สสำรวจผู้ประสบปัญหาทางสังคมระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 15 มีนาคม 2561 ได้ดังนี้ จังหวัดฉะเชิงเทรา 8,789 คน จังหวัดนครนายก 8,551 คนจังหวัดปทุมธานี 11,980 คน จังหวัดสมุทรปราการ 4,849 คน และจังหวัดสระแก้ว 8,741 คน

สถานการณ์ EEC (Eastern Economic Corridor) เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 โดยในระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็น 1 ใน 3 พื้นที่โครงการ EEC ที่รัฐบาลวางเป้าหมายจะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบาย การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (บอร์ดอีอีซี)

ได้มีมติร่วมกันในการกำหนดแนวทางการพัฒนาไปสู่การเป็น “ต้นแบบเมืองทันสมัย” หรือ Smart city เพื่อรองรับคนเมืองหรือประชากรย้ายถิ่นโดยที่จังหวัดระยอง และชลบุรีจะพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม โครงการ EEC อาจทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เพราะต้องขยายชุมชนขึ้นมารองรับผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัย ดังนั้น การพัฒนาใดๆ จะต้องคำนึงถึงวิถีชีวิตชุมชนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้

สถานการณ์แม่ข่ายรุ่น อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ในปี 2560 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า จังหวัดนครนายก มีอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี มากที่สุด คิดเป็น 63.9 คน ต่อจำนวนหญิง 1,000 คน ซึ่งเป็นลำดับที่ 1 ของประเทศอีกด้วย รองลงมา คือจังหวัดปราจีนบุรี มีอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี คิดเป็น 48.8 คน ต่อจำนวนหญิง 1,000 คน และจังหวัดสระแก้ว มีอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี คิดเป็น 47.8 คน ต่อจำนวนหญิง 1,000 คน

สถานการณ์การค้ามนุษย์ จากข้อมูลรายงานจำนวนผู้เสียหายในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ระหว่าง ปี 2559-2561 พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ ผู้เสียหายจำนวน 48 คน เป็นผู้เสียหายจากการค้าประเวณี 41 คน รองลงมา คือ จังหวัดปราจีนบุรี โดยผู้เสียหายจากการค้าประเวณี มีจำนวน 9 คน และลำดับถัดไปคือ คือจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยผู้เสียหายจากการค้าประเวณี มีจำนวน 3 คน

สถานการณ์ขอทาน จากสถิติการจัดระเบียบขอทาน ปี 2559 – 2561 พบว่า การจัดระเบียบขอทานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำให้จำนวนขอทานลดลงอย่างมีนัยสำคัญ จาก 225 ราย เป็น 161 ราย และ 44 ราย ตามลำดับ

ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ปี 2560 พบว่า จาก 77 จังหวัด การพัฒนาคนในภาพรวมของจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในลำดับที่ 11 รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในลำดับที่ 17 จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในลำดับที่ 23 จังหวัดนครนายก อยู่ในลำดับที่ 36 และจังหวัดสระแก้ว อยู่ในลำดับที่ 73

3. ข้อเสนอแนะ

การพัฒนางานสวัสดิการสังคมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐ และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างยั่งยืน เห็นควรมีแนวทาง ในการดำเนินการ ดังนี้

แนวทางการดำเนินการในระยะสั้น

การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐระยะเฉพาะหน้า

- 1) จังหวัดนำฐานข้อมูล Social map ไปใช้ประโยชน์ในการช่วยผู้ประสบปัญหาทางสังคม
- 2) ควรสร้างโอกาส อาชีพ และการมีรายได้ที่มั่นคงแก่ผู้ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยให้แรงงานทั้งระบบมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในทุกระดับอย่างมีมาตรฐาน

- 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมถึงปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ควรมีการบังคับใช้กฎหมาย อย่างเคร่งครัด และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนให้เข้าใจง่ายและทั่วถึง

4) ส่งเสริมองค์กรสวัสดิการชุมชน และองค์กรสาธารณะประโยชน์ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เช่น การเสนอแผนงาน/โครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็นต้น

5) สนับสนุนส่งเสริมให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) มีบทบาทในการดำเนินงานพัฒนาสังคม เช่น การเยี่ยมบ้าน และติดตามประเมินผลผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อเป็นการส่งเสริมพลังประชารัฐในการพัฒนาสังคม

แนวทางการดำเนินการในระยะยาว

- 1) การพัฒนาระบบผู้ประสบปัญหาทางสังคม (Social map) อย่างต่อเนื่อง เพื่อการมีข้อมูลที่ทันสมัย
- 2) การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออมและระบบสวัสดิการชุมชน ให้มีประสิทธิภาพและ มีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิจัดสวัสดิการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก
- 3) การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีเงินหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต โดยจัดเตรียมระบบการดูแลในบ้าน สถานพักฟื้น และโรงพยาบาล ที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว รวมทั้งพัฒนาระบบการเงิน การคลังสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ค
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	2
1.2 การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ	3
1.3 กรอบและกระบวนการจัดเก็บข้อมูล	4
1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 ผลสรุปที่สำคัญ	4
1.6 แนวทางในการดำเนินการต่อไปในอนาคต	6
ส่วนที่ 2 ข้อมูลบริบทของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง	7
2.1 ข้อมูลทั่วไป	8
2.2 โครงสร้างประชากร	10
2.3 ด้านการศึกษา	13
2.4 ด้านเศรษฐกิจ	14
2.5 ด้านแรงงาน	15
2.6 ด้านสุขภาพ	19
2.7 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	20
2.8 ด้านขยะมูลฝอย	21
2.9 การพัฒนาคน ตามดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI)	21
ส่วนที่ 3 สถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มจังหวัด	25
3.1 การจัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map)	26
3.2 สถานการณ์ EEC (Eastern Economic Corridor)	35
3.3 สถานการณ์แม่ข่ายรุ่น	41
3.4 สถานการณ์การค้ามนุษย์	42
3.5 สถานการณ์ขอทาน	44
ส่วนที่ 4 บทสรุป	45
4.1 สรุปสถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ	46
4.2 ข้อเสนอแนะ	48
ภาคผนวก	49

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนเขตการปกครองรายจังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ปี พ.ศ. 2560	10
2	จำนวนประชากรรายจังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ปี พ.ศ. 2559 – 2560	10
3	จำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุของกลุ่มจังหวัดภาคกลาง	11
4	จำนวนคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ	12
5	การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง	14
6	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ปี 2559	14
7	ภาวะการมีงานทำของประชากรในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ไตรมาส 4 (ตุลาคม - ธันวาคม) 2560	15
8	แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทยจำแนกตามสัญชาติ 5 ลำดับแรก ปี 2558	17
9	แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย ปี 2558 จำแนกรายจังหวัด	18
10	สัดส่วนแพทย์ต่อประชากรในจังหวัด ปี 2560 และจำนวนสถานพยาบาล	19
11	การวัดผลลัพธ์ของการพัฒนาคนระดับจังหวัดในภาพรวม กลุ่มจังหวัดภาคกลาง ตอนกลาง	22
12	แสดงข้อมูลของผู้ประสบปัญหาทางสังคมของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ปี 2561	27
13	แสดงประเภทสภาพปัญหาของผู้ประสบปัญหาทางสังคม	29
14	แสดงความต้องการบริการจากภาครัฐของผู้ประสบปัญหาทางสังคม	30
15	สวัสดิการที่ได้เคยได้รับในปี พ.ศ. 2560	32
16	ผู้ประสบปัญหาทางสังคมแยกตามกลุ่มเป้าหมาย	33
17	การวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมและข้อเสนอแนะ	35
18	ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index) และดัชนีย่อยในจังหวัด พื้นที่ EEC ปี 2560 (ลำดับจาก 77 จังหวัด)	38
19	อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน	41
20	อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ในปี 2560 กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง (นครนายก ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สมุทรปราการ และสระแก้ว)	41
21	จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำแนกตามประเภทของการถูกแสวงหาประโยชน์ โดยมิชอบ จังหวัด ปี พ.ศ.2559-2561	43
22	สถิติการจัดระเบียบขออนุญาตทั่วประเทศ ปี 2559 – 2561	44

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ความหนาแน่นของประชากรของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง	8
2	จำนวนประชากร ชาย/หญิง เขตตรวจราชการที่ 3 ภาคกลางตอนกลาง ปี 2559 – 2560	11
3	พีระมิดประชากรของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง	12
4	จำนวนนักเรียนนักศึกษาในระบบ ปีการศึกษา 2560	13
5	ร้อยละของประชากรแฝงสูงสุด 5 อันดับแรก	16
6	สัดส่วนรายงานฐานความผิดคดีอาญาที่สำคัญในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง	20
7	สัดส่วนการเกิดอุบัติเหตุและภัยธรรมชาติ ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง	20
8	ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน ในกลุ่มจังหวัด ภาคกลางตอนกลาง	21
9	การขับเคลื่อนระบบแผนที่ทางสังคม (Social Map)	26
10	หน่วยงานขับเคลื่อนการจัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map) ในพื้นที่ภาคกลางตอนกลาง	27
11	จำนวนผู้ประสบปัญหาทางสังคมพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง	28
12	แผนภูมิแสดงประเภทสภาพปัญหาของผู้ประสบปัญหาทางสังคม	29
13	แผนภูมิแสดงแสดงความต้องการบริการจากภาครัฐของผู้ประสบปัญหาทางสังคม	31
14	แผนภูมิแสดงสวัสดิการที่ได้เคยได้รับในปี พ.ศ. 2560	32
15	แผนภูมิแสดงผู้ประสบปัญหาทางสังคมแยกตามกลุ่มเป้าหมาย	33
16	ถอดบทเรียน KM การขับเคลื่อน Social Map สสว.2	34
17	จำนวนคดีความของประเทศไทย ปี 2556-2560	37

ส่วนที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการ อันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ชาติ 6 ด้าน ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 - 11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน และมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย

การปฏิรูประบบงบประมาณประเทศจาก ระบบงบประมาณเชิงยุทธศาสตร์ เป็น ระบบงบประมาณเชิงพื้นที่ ซึ่งใช้แนวคิดบูรณาการงบประมาณ 3 มิติ (Agenda, Function, Area) ที่มีประสิทธิภาพและใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่าเกิดประสิทธิผล โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกิจการที่กระทบต่อตนเองโดยตรงและการเสริมสร้างประชาธิปไตย เป็นกระบวนการเริ่มจากล่างขึ้นบน (Bottom up) สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงเป้าหมายที่สุด เปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นผ่านกระบวนการจัดทำแผนชุมชน ท้องถิ่น จังหวัด กลุ่มจังหวัด และระดับภาค

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2 สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีสถานะเป็นส่วนราชการส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค โดยมีภารกิจในการสนับสนุนงานด้านวิชาการและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานพัฒนาสังคมแก่หน่วยงานสังกัดกระทรวงฯ ระดับจังหวัด รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และภาคประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวม 5 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สมุทรปราการ และสระแก้ว จึงได้จัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้หน่วยงานทุกภาคส่วนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ประกอบการจัดทำนโยบาย แผนงาน และโครงการในระดับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง

1.2 การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ

สังคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วแนวทางการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนไปจากการใช้อุตสาหกรรม นำการผลิตมาเป็นการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม และเทคโนโลยี ครอบครัวมีขนาดเล็กลง และมีรูปแบบครอบครัวใหม่ ๆ เกิดขึ้น มีความเหลื่อมล้ำเรื่องรายได้ และการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในปี 2564 คือ มีผู้สูงอายุ 20% ของจำนวนประชากร ทำให้การพัฒนาประเทศไทยต้องเน้นให้เกิดความสมดุล เพื่อการพัฒนาไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (รายงานสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รายไตรมาส มกราคม-มีนาคม 2561)

จากรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ซึ่งจัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2559 พบว่า ในรอบเกือบ 3 ทศวรรษที่ผ่านมา สถานการณ์ความยากจนในภาพรวมของประเทศไทยดีขึ้นมาก โดยสัดส่วนความยากจนลดลงจาก 65.17 ในปี 2531 เหลือร้อยละ 8.6 คิดเป็นจำนวนคนจนประมาณ 5.81 ล้านคน ในปี 2559 และมี “คนเกือบจน” (Near poor) จำนวน 5.79 ล้านคน เมื่อรวม “คนจน” กับ “คนเกือบจน” พบว่ามีจำนวน 11.6 ล้านคน หรือร้อยละ 17.2 ของประชากรทั้งหมด

เมื่อพิจารณาช่องว่างความยากจน (Poverty gap) และ ความรุนแรงของปัญหาความยากจน พบว่า มีแนวโน้มลดลงในช่วงเกือบ 15 ปี ที่ผ่านมา โดยช่องว่างความยากจนลดลงจากร้อยละ 7.80 ในปี 2545 เหลือร้อยละ 1.42 ในปี 2559 ส่วนความรุนแรงของปัญหาความยากจนลดลงจากร้อยละ 2.69 ในปี 2545 เหลือร้อยละ 0.38 ในปี 2559 ปัญหาความยากจนที่เป็นความยากจนมากหรือความยากจนเรื้อรัง (Chronic poverty) มีแนวโน้มลดลงโดยสะท้อนจากสัดส่วนคนจนมาก ที่มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 17.98 ของประชากรทั้งประเทศในปี 2545 เหลือร้อยละ 2.88 ในปี 2559 อย่างไรก็ตามยังมีความจำเป็นต้องดำเนินการแก้ปัญหาในเรื่องการเข้าถึงบริการภาครัฐในกลุ่มเป้าหมายคนยากจนเรื้อรัง เพราะยังเป็นกลุ่มที่มีโอกาสหลุดจากภาวะความยากจนได้ยากมาก ซึ่งควรต้องมีการค้นหาเป้าหมายและการจัดสวัสดิการทางสังคมอย่างเจาะจง (Targeting) ให้กับกลุ่มนี้ เพื่อให้ความยากจนหมดไปในอนาคต

ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของประเทศไทยดีขึ้นเพียงเล็กน้อย โดยความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในภาพรวมมีแนวโน้มดีขึ้น สะท้อนจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ด้านรายได้ เท่ากับ 0.445 ในปี 2558 ซึ่งมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จาก 0.499 ในปี 2550 อย่างไรก็ตาม มีข้อจำกัดของข้อมูลด้านรายได้ในปี 2559 เนื่องจากไม่มีข้อมูลด้านรายได้ในการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2559 ทำให้ไม่สามารถคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ ปี 2559 ได้ (รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย, 2559)

ดังนั้น ในปี 2561 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวง พม.) จึงได้ดำเนินนโยบายการจัดทำระบบแผนที่ทางสังคม (Social Map) โดยใช้ฐานข้อมูลจากผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐของกระทรวงการคลัง จำนวน 11.469 ล้านคน ในการสำรวจผู้ประสบปัญหาทางสังคม ซึ่ง Social Map เป็นนวัตกรรมของกระทรวง พม. ในการชี้เป้าให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านสังคมในการปฏิบัติงานเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมอย่างแท้จริง (รายละเอียดในหัวข้อ Social Map)

1.3 กรอบและกระบวนการจัดเก็บข้อมูล

การจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง มีกรอบและกระบวนการจัดเก็บข้อมูล ดังนี้

- 1) ประชุมกำหนดกรอบการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปี 2561
- 2) รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ
- 3) จัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม เพื่อสนับสนุนการตรวจราชการ และการจัดทำแผนบูรณาการด้านสังคมกลุ่มจังหวัดที่เชื่อมโยงกับจังหวัดและภาค
- 4) ประชุมเพื่อทบทวนการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ปรับปรุงแก้ไข และถอดบทเรียน
- 5) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้หน่วยงานด้านสังคมนำไปใช้ประโยชน์

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) หน่วยงานและองค์กรภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ ได้มีข้อมูลรายงานสถานการณ์และคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ทางสังคมเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานและวางแผนกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน
- 2) เกิดการขับเคลื่อนการบูรณาการโครงการด้านสังคมในพื้นที่กลุ่มจังหวัดและระดับภาคของหน่วยงานด้านสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ผลสรุปที่สำคัญ

สถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประจำปี 2561 ได้นำเสนอข้อมูลที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ข้อมูลบริบทของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง และสถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มจังหวัด สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลบริบท กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประชากรรวม 3.32 ล้านคน โครงสร้างและการกระจายตัวของประชากรของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลางส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงานที่มีอายุ 20 – 59 ปี มีจำนวน 1.58 ล้านคน (ร้อยละ 47.47) วัยเด็ก 0- 17 ปี จำนวน 7.02 แสนคน (ร้อยละ 21.11) และวัยผู้สูงอายุ จำนวน 4.90 แสนคน (ร้อยละ 14.74) จากสถิติดังกล่าว กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 แสดงว่าเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ) แต่ยังไม่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปยังไม่มากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของกลุ่มจังหวัด) คนพิการมีบัตรประจำตัว เพศชาย 45,980 คน เพศหญิง 39,565 คน ซึ่งจังหวัดที่มีจำนวนคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ เพศชาย 13,066 คน เพศหญิง 10,761 คน

ภาวะการมีงานทำ ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี 2560 ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานรวมมีจำนวนทั้งสิ้น 2.57 ล้านคน ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 1.16 ล้านคน โดยจังหวัดที่มีกำลังแรงงานมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ รองลงมา จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดปราจีนบุรี ตามลำดับ

ประชากรแฝง จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรแฝงกลางวันเข้ามาทำงานอยู่ในลำดับที่ 5 มีจำนวน 3.85 หมื่นคน คิดเป็นร้อยละ 3.74 จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรแฝงกลางคืน จำนวน 6.13 แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.5

แรงงานต่างด้าว ที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย ปี 2558 จำแนกรายจังหวัดในกลุ่มพื้นที่ภาคกลางตอนกลาง พบว่า จังหวัดสมุทรปราการซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการผลิตสูงมีจำนวนแรงงานต่างด้าวมากที่สุด คือ 56,661 คน รองลงมาคือจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 15,808 คน และปราจีนบุรี 7,285 คน นอกจากนี้พบว่า แรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมายในจังหวัดสมุทรปราการมี จำนวน 506 คน

ด้านสุขภาพ พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดที่มีจำนวนแพทย์มากที่สุด คือ 408 คน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา 154 คน และจังหวัดปราจีนบุรี 127 คน ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ของประชาชน การเข้าถึงบริการทางการแพทย์เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน พื้นที่ที่มีจำนวนแพทย์มากแสดงว่าประชาชนมีโอกาสเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้สะดวก โดยพบว่าจังหวัดสมุทรปราการ มีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร 2,833 คน จังหวัดปราจีนบุรี 4,097 คน จังหวัดนครนายก 4,831 คน จังหวัดฉะเชิงเทรา 4,331 คน และจังหวัดสระแก้ว 6,691 คน

ข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มจังหวัด

การจัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map) โดยใช้ฐานข้อมูลจากผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐของกระทรวงการคลัง จำนวน 11.469 ล้านคน ตามที่รัฐบาลมีนโยบายในการดำเนินการให้หน่วยงานภาครัฐเป็น Government Big Data แนวคิดในเรื่องของการจัดทำ Big Data เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญและกำหนดนโยบายในการทำงานของประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวง พม.) จึงจัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ประสบปัญหาทางสังคมรายครัวเรือน ทั้งผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ที่ไม่ได้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จัดทำเป็นฐานข้อมูลของกระทรวง พม. เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ประมวลผล และกำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ตามบทบาทภารกิจที่กระทรวง พม. รับผิดชอบ โดยกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง สํารวจผู้ประสบปัญหาทางสังคมระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 15 มีนาคม 2561 ได้ดังนี้ จังหวัดฉะเชิงเทรา 8,789 คน จังหวัดนครนายก 8,551 คนจังหวัดปราจีนบุรี 11,980 คน จังหวัดสมุทรปราการ 4,849 คน และจังหวัดสระแก้ว 8,741 คน

สถานการณ์ EEC (Eastern Economic Corridor) เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 โดยในระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็น 1 ใน 3 พื้นที่โครงการ EEC ที่รัฐบาลวางเป้าหมายจะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (บอร์ดอีอีซี) ได้มีมติร่วมกันในการกำหนดแนวทางการพัฒนาไปสู่การเป็น “ต้นแบบเมืองทันสมัย” หรือ Smart city เพื่อรองรับคนเมืองหรือประชากรย้ายถิ่นโดยที่จังหวัดระยอง และชลบุรี จะพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม โครงการ EEC อาจทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เพราะต้องขยายชุมชนขึ้นมารองรับผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัย ดังนั้น การพัฒนาใดๆ จะต้องคำนึงถึงวิถีชีวิตชุมชนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้

สถานการณ์แม่ข่ายรุ่น อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ในปี 2560 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า จังหวัดนครนายก มีอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี มากที่สุด คิดเป็น 63.9 คน ต่อจำนวนหญิง 1,000 คน ซึ่งเป็นลำดับที่ 1 ของประเทศอีกด้วย รองลงมา คือจังหวัดปราจีนบุรี มีอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี คิดเป็น 48.8 คน ต่อจำนวนหญิง 1,000 คน และจังหวัดสระแก้ว มีอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี คิดเป็น 47.8 คน ต่อจำนวนหญิง 1,000 คน

สถานการณ์การค้ามนุษย์ จากข้อมูลรายงานจำนวนผู้เสียหายในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ระหว่างปี 2559-2561 พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ ผู้เสียหายจำนวน 48 คน เป็นผู้เสียหายจากการค้าประเวณี 41 คน รองลงมา คือ จังหวัดปราจีนบุรี โดยผู้เสียหายจากการค้าประเวณี มีจำนวน 9 คน และลำดับถัดไปคือ คือจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยผู้เสียหายจากการค้าประเวณี มีจำนวน 3 คน

สถานการณ์ขอทาน จากสถิติการจัดระเบียบขอทาน ปี 2559 – 2561 พบว่า การจัดระเบียบขอทานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำให้จำนวนขอทานลดลงอย่างมีนัยสำคัญ จาก 225 ราย เป็น 161 ราย และ 44 ราย ตามลำดับ

ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ปี 2560 พบว่า จาก 77 จังหวัด การพัฒนาคนในภาพรวมของจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในลำดับที่ 11 รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในลำดับที่ 17 จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในลำดับที่ 23 จังหวัดนครนายก อยู่ในลำดับที่ 36 และจังหวัดสระแก้ว อยู่ในลำดับที่ 73

1.6 แนวทางในการดำเนินการต่อในอนาคต

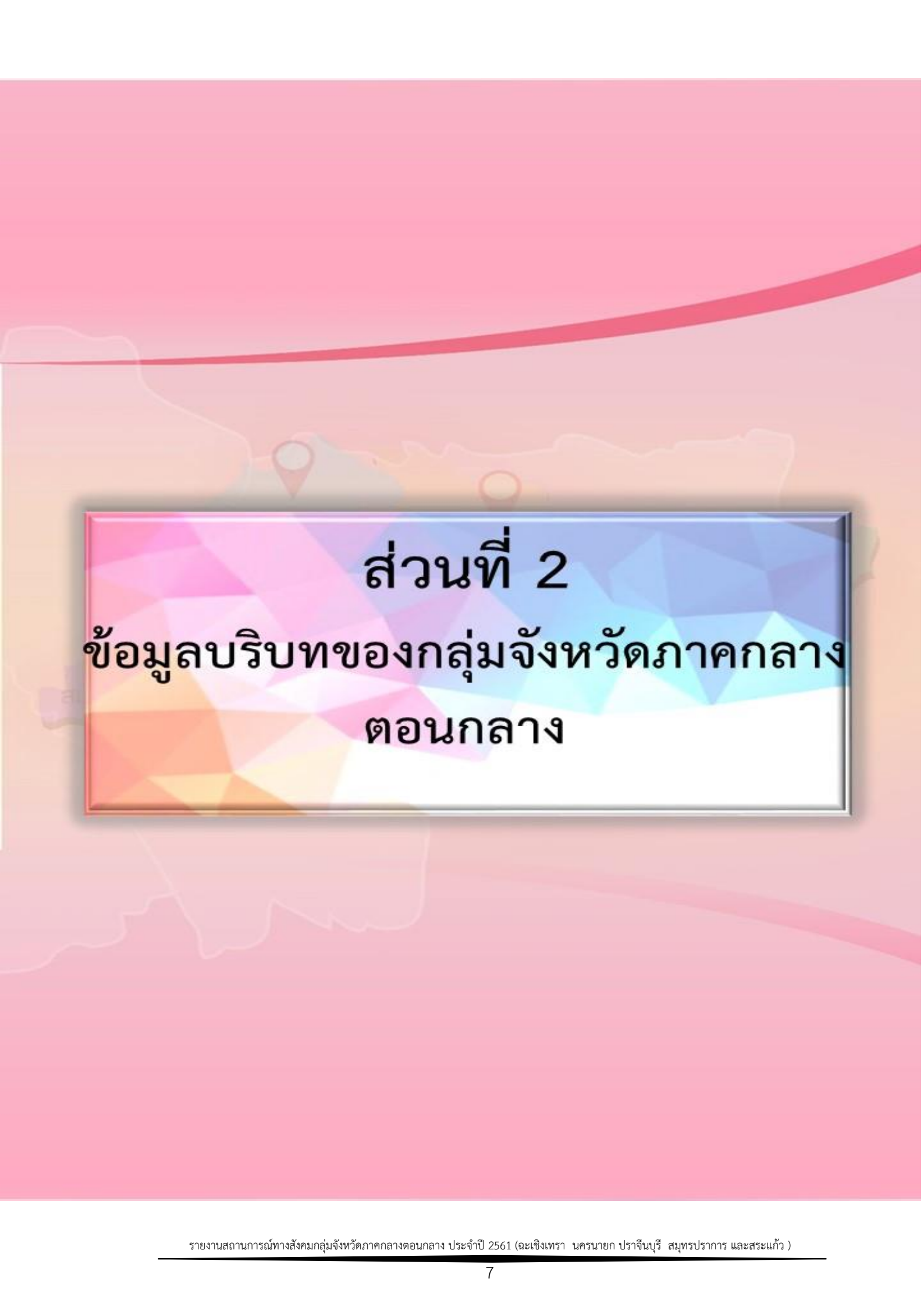
แนวทางการดำเนินการในระยะสั้น

การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐระยะเฉพาะหน้า

- 1) จังหวัดนำฐานข้อมูล Social map ไปใช้ประโยชน์ในการช่วยผู้ประสบปัญหาทางสังคม
- 2) ควรสร้างโอกาส อาชีพ และการมีรายได้ที่มั่นคงแก่ผู้ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยให้แรงงานทั้งระบบมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในทุกระดับอย่างมีมาตรฐาน
- 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมถึงปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนให้เข้าใจง่ายและทั่วถึง
- 4) ส่งเสริมองค์กรสวัสดิการชุมชน และองค์กรสาธารณะประโยชน์ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เช่น การเสนอแผนงาน/โครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็นต้น
- 5) สนับสนุนส่งเสริมให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) มีบทบาทในการดำเนินงานพัฒนาสังคม เช่น การเยี่ยมบ้าน และติดตามประเมินผลผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อเป็นการส่งเสริมพลังประชารัฐในการพัฒนาสังคม

แนวทางการดำเนินการในระยะยาว

- 1) การพัฒนาระบบผู้ประสบปัญหาทางสังคม (Social map) อย่างต่อเนื่อง เพื่อการมีข้อมูลที่ทันสมัย
- 2) การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออมและระบบสวัสดิการชุมชน ให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิจัดสวัสดิการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก
- 3) การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีเงินหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต โดยจัดเตรียมระบบการดูแลในบ้าน สถานพักพิง และโรงพยาบาล ที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว

ส่วนที่ 2

ข้อมูลบริบทของกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ตอนกลาง

2.1 ข้อมูลทั่วไป

2.1.1 ลักษณะทางกายภาพ

1) ขนาดพื้นที่และอาณาเขต

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลางครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 12,771,621 ไร่ หรือ 20,434.89 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 55 ของพื้นที่ภาคตะวันออก และคิดเป็นร้อยละ 3 ของพื้นที่ทั้งประเทศ โดยจังหวัดสระแก้วมีพื้นที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.21 ของกลุ่มจังหวัด ในขณะที่จังหวัดสมุทรปราการมีพื้นที่น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 4.91 ของกลุ่มจังหวัด ในปี 2560 ความหนาแน่นของประชากรของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง คนต่อตารางกิโลเมตร พบว่า จังหวัดสมุทรปราการมีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ 1,306 คน รองลงมา จังหวัดฉะเชิงเทรา 132 คน และจังหวัดนครนายก 122 คน ตามลำดับ

ภาพที่ 1 ความหนาแน่นของประชากรของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง

คน : ตร.กม.

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ ธันวาคม 2560

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดสระบุรี จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ราชอาณาจักรกัมพูชา

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดชลบุรี จังหวัดจันทบุรี และอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดปทุมธานี

2) ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ตอนบน ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลางเป็นแนวเทือกเขาสูง อยู่ในเขตจังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี ต่อเนื่องไปจนถึงจังหวัดสระแก้ว ซึ่งแนวเขาสูงดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีระดับความสูงของยอดเขา อยู่ในช่วง 300 - 1,300 เมตร จากระดับน้ำทะเล ปานกลาง และพื้นที่เทือกเขาอีกส่วนหนึ่ง ทางด้านทิศใต้ของพื้นที่ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทราต่อเนื่องจังหวัดสระแก้ว ซึ่งยอดเขาในกลุ่มนี้มีความสูงอยู่ในช่วง 150 - 750 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ในขณะที่พื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบลุ่ม ซึ่งเป็นที่รวมของแม่น้ำลำคลองหลายสายที่มีต้นกำเนิดจากบริเวณเทือกเขาสูงที่กล่าวมาข้างต้น ก่อเกิดเป็นลำน้ำสายหลักของพื้นที่ ลำน้ำที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปราจีนบุรี แม่น้ำนครนายก และแม่น้ำบางปะกง ซึ่งรวบรวมน้ำระบายออกสู่ทะเลที่อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ยังมีพื้นที่บางส่วนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลางพื้นที่ระบายน้ำออกสู่ทะเลที่บริเวณรอยต่ออำเภอเมืองสมุทรปราการ และอำเภอ พระสมุทรเจดีย์ พื้นที่ราบลุ่มนี้มีความสูงอยู่ในช่วง 0.6 - 5.0 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางในบริเวณ ที่ราบริมทะเลไปจนถึงระดับ 300 - 500 เมตร จากระดับทะเลปานกลางในบริเวณ ที่ราบเชิงเขา

3) ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของกลุ่มจังหวัด ภาคกลางตอนกลางโดยทั่วไป ได้รับอิทธิพลจากลมทะเลพัดผ่านตลอดเวลา อากาศเย็นสบายตลอดปีไม่ร้อนจัดและไม่หนาวเย็น ความชื้นในอากาศสูง สภาพอากาศเป็นไปตามฤดูกาล แบ่งได้เป็น 3 ฤดู คือ

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 23.7 - 35.4 องศาเซลเซียส
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 23.0 - 33.2 องศาเซลเซียส
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 19.3 - 34.7 องศา

เซลเซียส

2.2 โครงสร้างประชากร

ข้อมูลประชากร

1) เขตการปกครอง

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลางมีการแบ่งเขตการปกครองใน 5 จังหวัด มีจำนวนอำเภอรวมทั้งสิ้น 37 อำเภอ มีจำนวนตำบลรวมทั้งสิ้น 304 ตำบล มีจำนวนหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 3,144 หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนจังหวัด 5 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 10 แห่ง เทศบาลตำบล 78 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 248 แห่ง โดยจังหวัด ฉะเชิงเทรา มีจำนวนอำเภอมากที่สุด รองลงมาเป็นจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี สมุทรปราการ และนครนายก ตามลำดับ

ตารางที่ 1 จำนวนเขตการปกครองรายจังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ปี พ.ศ. 2560

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (แห่ง)					
				อบจ.	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	อบต.	รวม
ฉะเชิงเทรา	11	91	892	1	-	1	34	74	110
ปราจีนบุรี	7	64	708	1	-	1	13	56	71
นครนายก	4	41	408	1	-	1	5	39	46
สระแก้ว	9	58	731	1	-	3	13	49	66
สมุทรปราการ	6	50	405	1	1	4	13	30	49
รวม	37	304	3,144	5	1	10	78	248	342

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูล ณ ธันวาคม พ.ศ. 2560

2) ประชากร

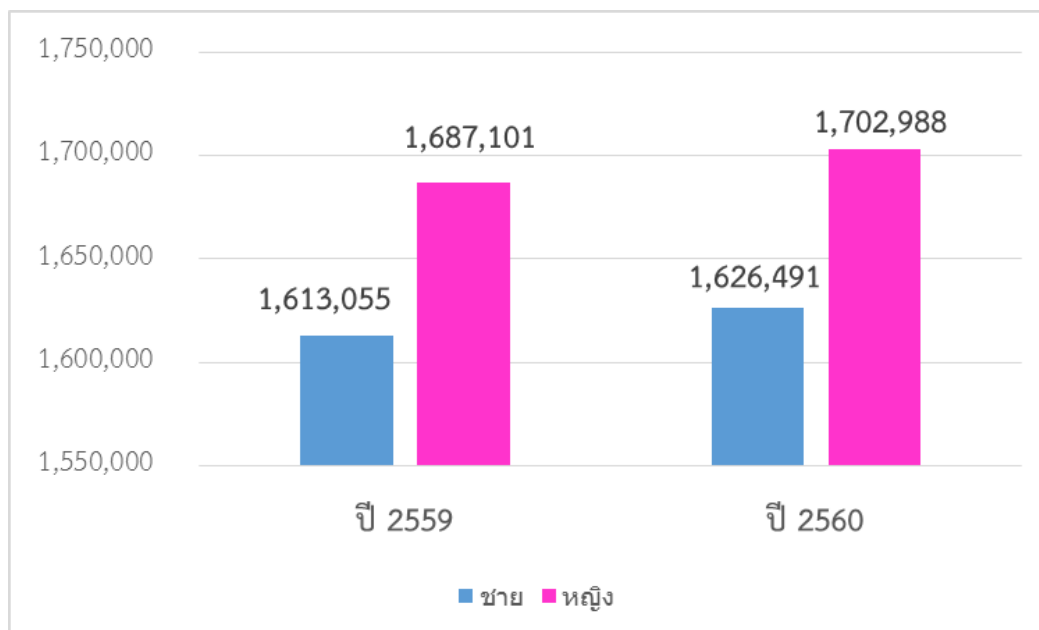
ในปี 2559 กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง มีประชากร 3.30 ล้านคน เป็นเพศชาย 1.61 ล้านคน เพศหญิง 1.69 ล้านคน และในปี 2560 มีประชากร 3.32 ล้านคน เพศชาย 1.63 ล้านคน และเพศหญิง 1.70 ล้านคน โดยจังหวัดที่มีจำนวนประชากร มากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนประชากรรวม 1.31 ล้านคน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา รวม 709,889 คน และจังหวัดสระแก้ว รวม 561,938 คน

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรรายจังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ปี พ.ศ. 2559 - 2560

จังหวัด	ปี พ.ศ.2559			ปี พ.ศ.2560		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ฉะเชิงเทรา	345,179	359,220	704,399	347,984	361,905	709,889
ปราจีนบุรี	240,044	244,785	484,829	241,281	246,263	487,544
นครนายก	127,773	130,585	258,358	128,236	131,106	259,342
สระแก้ว	280,148	278,869	559,017	281,497	280,441	561,938
สมุทรปราการ	619,911	673,642	1,293,553	627,493	683,273	1,310,766
รวม	1,613,055	1,687,101	3,300,156	1,626,491	1,702,988	3,329,479

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ข้อมูล ณ ธันวาคม พ.ศ. 2560

ภาพที่ 2 จำนวนประชากร ชาย/หญิง เขตตรวจราชการที่ 3 ภาคกลางตอนกลาง ปี 2559 – 2560

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ข้อมูล ณ ธันวาคม พ.ศ. 2560

จำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุของกลุ่มจังหวัดภาคกลาง พบว่า ประชากรในกลุ่มภาคกลางส่วนใหญ่มีอายุ 26 - 59 ปี โดย จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนประชากรมากที่สุด คือ เพศชาย 328,979 คน เพศหญิง 363,186 คน รองลงมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพศชาย 176,530 คน เพศหญิง 182,272 คน และจังหวัดสระแก้ว เพศชาย 141,381 คน เพศหญิง 140,875 คน ตามลำดับ

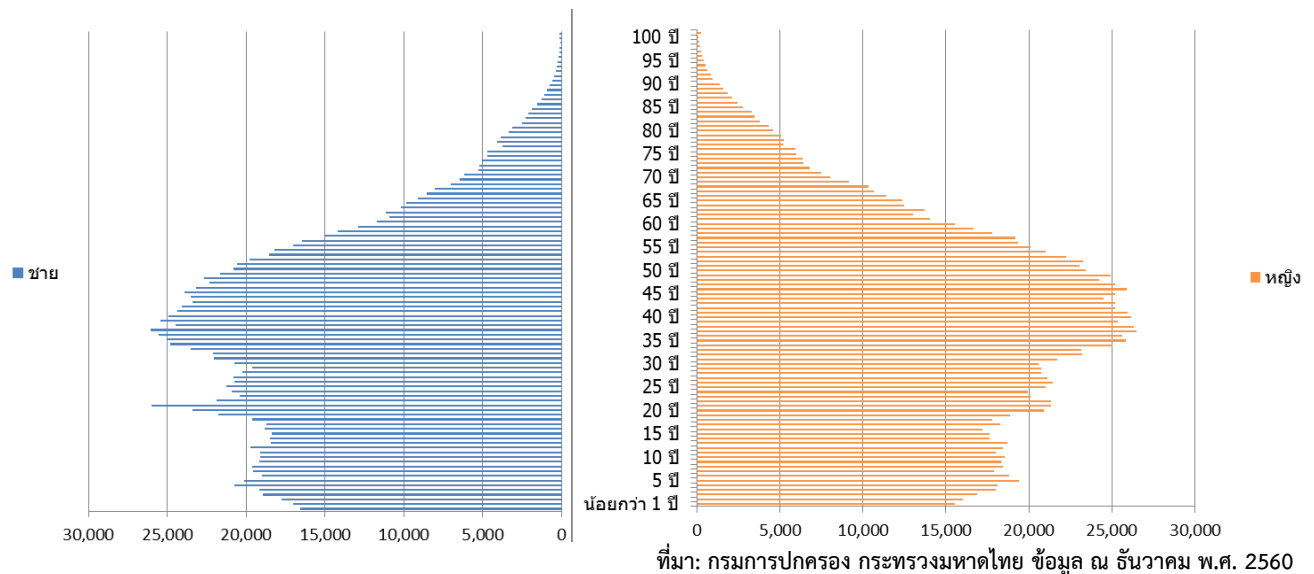
นอกจากนี้ พบว่าประชากรที่อายุ 60 ปีขึ้นไป มากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ เพศชาย 77,273 คน เพศหญิง 104,430 คน รองลงมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพศชาย 48,982 คน เพศหญิง 63,405 คน และจังหวัดสระแก้ว เพศชาย 34,492 คน เพศหญิง 40,609 คน ตามลำดับ ซึ่งพบว่าประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นประชากรเพศหญิงมากกว่าประชากรเพศชายทุกจังหวัด

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุของกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

ลำดับ	จังหวัด	อายุ 0 - 17 ปี		อายุ 18 -25 ปี		อายุ 26 - 59 ปี		อายุ 60 ปีขึ้นไป	
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
1	สมุทรปราการ	137,589	130,863	70,515	72,496	326,979	363,186	77,273	104,430
2	ฉะเชิงเทรา	77,809	73,876	39,962	38,451	176,530	182,272	48,982	63,405
3	ปราจีนบุรี	53,773	50,471	30,507	26,633	120,492	124,396	32,369	42,419
4	นครนายก	26,664	24,412	16,624	13,704	63,169	65,143	20,186	26,613
5	สระแก้ว	65,420	61,817	34,003	31,757	141,381	140,875	34,492	40,609

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ข้อมูล ณ ธันวาคม พ.ศ. 2560

ภาพที่ 3 พีระมิดประชากรของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง

เมื่อพิจารณาพีระมิดประชากรของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า โครงสร้างและการกระจายตัวของประชากรของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลางส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงานที่มีอายุ 20 – 59 ปี มีจำนวน 1.58 ล้านคน (ร้อยละ 47.47) ซึ่งวัยแรงงานเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดและดูแลวัยพึ่งพิง วัยเด็ก 0- 17 ปี จำนวน 7.02 แสนคน (ร้อยละ 21.11) และวัยผู้สูงอายุ จำนวน 4.90 แสนคน (ร้อยละ 14.74) จากสถานการณ์จำนวนผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 แสดงว่าเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ) แต่ยังไม่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปยังไม่มากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของกลุ่มจังหวัด

จำนวนคนพิการ ที่มีบัตรประจำตัวในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า จังหวัดที่มีจำนวนคนพิการที่มีบัตรประจำตัว คนพิการมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ เพศชาย 13,066 คน เพศหญิง 10,761 คน รองลงมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพศชาย 10,304 คน เพศหญิง 10,068 คน และจังหวัดสระแก้ว เพศชาย 9,848 คน เพศหญิง จำนวน 7,735 คน

ตารางที่ 4 จำนวนคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ

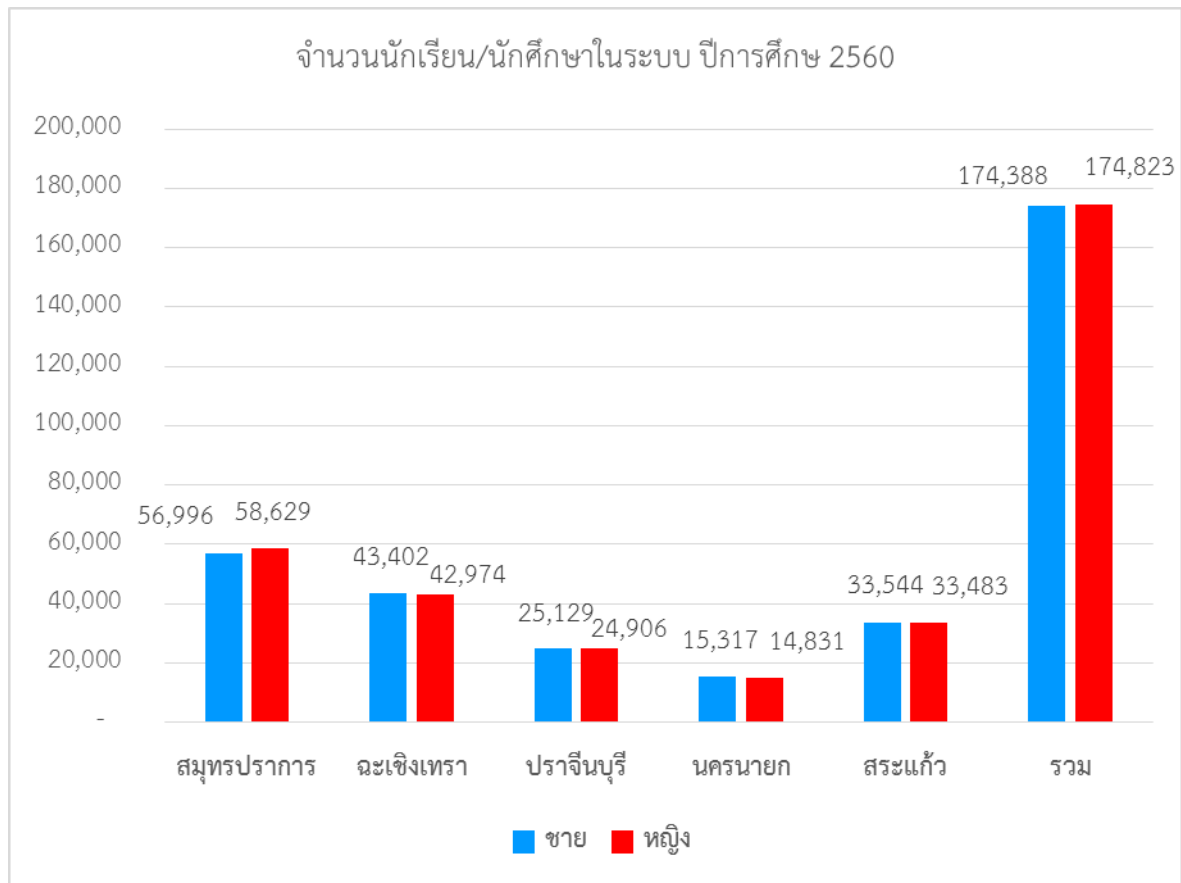
ลำดับ	จังหวัด	คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ		
		ชาย	หญิง	รวม
1	สมุทรปราการ	13,066	10,761	23,827
2	ฉะเชิงเทรา	10,304	10,068	20,372
3	ปราจีนบุรี	7,934	6,691	14,625
4	นครนายก	4,828	4,310	9,138
5	สระแก้ว	9,848	7,735	17,583
รวม		45,980	39,565	85,545

ที่มา: สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามจังหวัด ประเภทความพิการ และเพศ ตั้งแต่วันที่ 1 พ.ย. 2537 ถึงวันที่ 31 มี.ค. 2561
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

2.3 ด้านการศึกษา

ข้อมูลด้านการศึกษากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า จำนวนนักเรียนนักศึกษาในระบบ ปีการศึกษา 2560 เป็นเพศชาย จำนวน 174,388 คน เพศหญิง 174,823 คน โดยจังหวัดที่มีจำนวนนักเรียน/นักศึกษาในระบบมากที่สุด คือ จังหวัด สมุทรปราการ เป็นเพศชาย 56,996 คน (ร้อยละ 16.32) เพศหญิง 58,629 คน (ร้อยละ 16.79) รองลงมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นเพศชาย 43,402 คน (ร้อยละ 12.43) เพศหญิง 42,974 คน (ร้อยละ 12.31) และจังหวัดสระแก้ว เป็นเพศชาย 33,544 คน (ร้อยละ 9.61) เพศหญิง 33,483 คน (ร้อยละ 9.59) ตามลำดับ

ภาพที่ 4 จำนวนนักเรียนนักศึกษาในระบบ ปีการศึกษา 2560

ที่มา : จำนวนนักเรียนนักศึกษาในระบบปีการศึกษา 2560 กระทรวงศึกษาธิการ

2.4 ด้านเศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ปี 2559 โดยประเทศไทยมีการขยายตัว คิดเป็น ร้อยละ 3.3 ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 3.0 ในปี 2558 ซึ่งมีปัจจัยที่สำคัญมาจากการผลิตสินค้าเพื่อการบริโภคของภาคเอกชน สินค้าส่งออก และการผลิตและการบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการบริโภคจากภาคเอกชนปรับตัวดีขึ้นจากรายได้ภาคการเกษตรที่สูงขึ้น ตามราคาพืชผลหลักและราคาสินค้าประมง ประกอบกับอัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Products : GPP) ในกลุ่มจังหวัดที่ได้มีการขยายตัว

ตารางที่ 5 การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง

จังหวัด	อัตราการขยายตัว GPP (ร้อยละ)	
	ปี 2558	ปี 2559
1. ฉะเชิงเทรา	- 2.9	6.7
2. นครนายก	2.0	3.4
3. ปราจีนบุรี	- 4.4	14.7
4. สระแก้ว	4.7	2.9
5. สมุทรปราการ	2.0	- 0.6

ที่มา: ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2559 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตารางที่ 5 กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง มีการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Products : GPP) โดยจังหวัดปราจีนบุรี มีอัตราการขยายตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.7 รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา คิดเป็นร้อยละ 6.7 และจังหวัดนครนายก คิดเป็นร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ปี 2559

จังหวัด	บาทต่อปี
1. ฉะเชิงเทรา	433,400
2. ปราจีนบุรี	378,669
3. สมุทรปราการ	337,026
4. นครนายก	92,629
5. สระแก้ว	65,669

ที่มา: ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2559 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่า ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ปี 2559 พบว่า จังหวัดฉะเชิงเทรา มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว สูงที่สุด จำนวน 433,400 บาทต่อปี รองลงมา คือ จังหวัดปราจีนบุรี มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว จำนวน 378,669 บาทต่อปี ลำดับถัดไป คือ จังหวัดสมุทรปราการ มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว จำนวน 337,026 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยสาขาการผลิตหลักในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ได้แก่ สาขาอุตสาหกรรม การขายส่งขายปลีก กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า ที่พักและบริการด้านอาหาร เป็นต้น

2.5 ด้านแรงงาน

2.5.1 ภาวะการมีงานทำของประชากร

ภาวะการมีงานทำของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี 2560 ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานมีจำนวน 2.57 ล้านคน ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 1.16 ล้านคน โดยจังหวัดที่มีกำลังแรงงานมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ รองลงมา จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัด ปราจีนบุรี ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ภาวะการมีงานทำของประชากรในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ไตรมาส 4 (ตุลาคม - ธันวาคม) 2560

จังหวัด	กำลังแรงงานรวม				ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน			
	กำลังแรงงานในปัจจุบัน		กำลังแรงงาน ที่รอฤดูกาล		ทำงานบ้าน	เรียนหนังสือ	อื่นๆ	รวม
	ผู้มีงานทำ	ผู้ว่างงาน						
ฉะเชิงเทรา	435,930	1,413	-	437,343	89,723	41,075	91,959	222,757
ปราจีนบุรี	346,574	1,980	-	348,554	50,682	28,630	78,321	157,633
นครนายก	137,866	473	673	139,012	31,791	17,124	43,984	92,899
สระแก้ว	300,686	2,240	253	303,179	62,135	27,554	89,039	178,728
สมุทรปราการ	1,319,187	20,158		1,339,345	185,992	101,496	219,326	506,814
รวม	2,540,243	26,264	926	2,567,433	420,323	215,879	522,629	1,158,831

ที่มา : ภาวะการทำงานของประชากรไตรมาส 4 (ตุลาคม - ธันวาคม) 2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

2.5.2 ประชากรแฝง

ประชากรแฝง หมายถึง ประชากรที่เข้ามาอยู่อาศัย มาเรียน มาทำงานในจังหวัดนั้นๆ โดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้าน ประกอบด้วย 2 ลักษณะคือ

1) ประชากรแฝงกลางวัน (Commuter Population) แยกเป็น

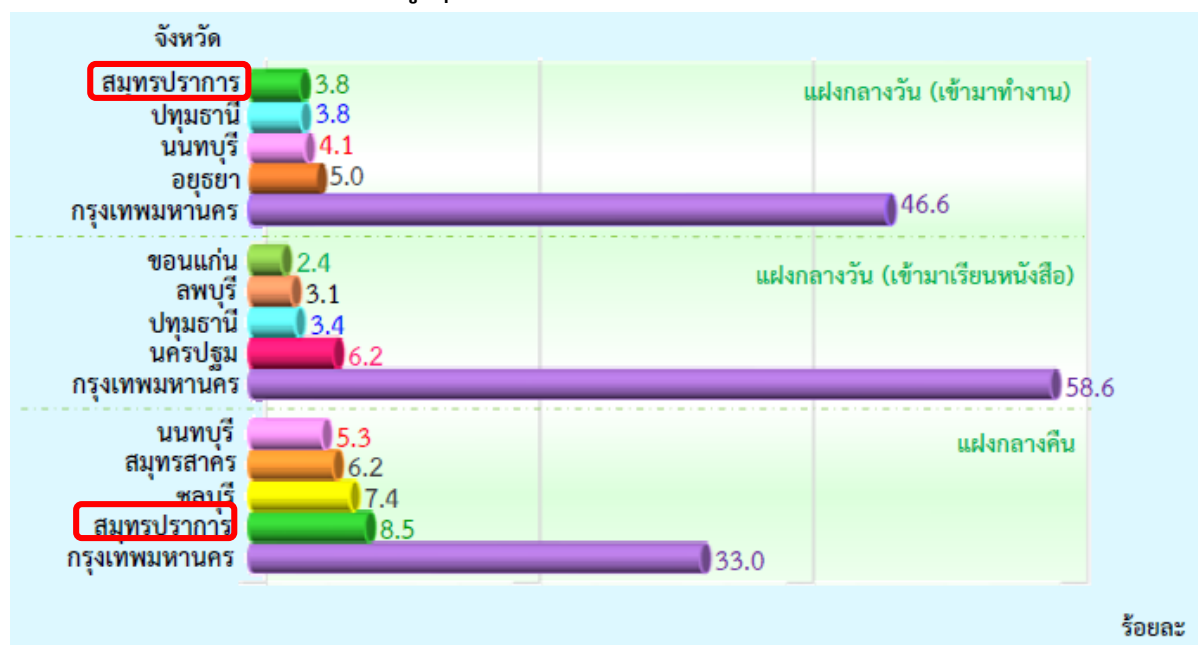
- ประชากรแฝงกลางวันที่มาทำงาน หมายถึง ผู้ที่มาทำงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่เข้ามาทำงานในจังหวัดที่ตนเองไม่ได้อาศัยอยู่
- ประชากรแฝงกลางวันที่มาเรียน หมายถึง ผู้ที่มาเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่เข้ามาเรียนในจังหวัดที่ตนเองไม่ได้อาศัยอยู่

2) ประชากรแฝงกลางคืน (Non-registered Population) หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ประจำในจังหวัดหนึ่ง โดยไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่อาศัยอยู่ประจำนั้น แต่อาจจะไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจังหวัดอื่นในต่างประเทศ หรือไม่มีชื่อที่ใดเลย

ประเทศไทยประชากรแฝงมีทั้งสิ้น 8.47 ล้านคน โดยแบ่งเป็นประชากรแฝงกลางวัน จำนวน 1.28 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 1.9 ของประชากรทั้งประเทศ (67.29 ล้านคน) เข้ามาเรียนหนังสือ จำนวน 1.48 แสนคน ส่วนประชากรแฝงกลางวันที่เข้ามาทำงานทั้งหมด 1.03 ล้านคน ใน 10 จังหวัดแรก คือ กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 4.79 แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 46.6 ของประชากรแฝงที่เข้ามาทำงาน สำหรับจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในลำดับที่ 5 มีจำนวน 3.85 หมื่นคน คิดเป็นร้อยละ 3.74

จำนวนประชากรแฝงกลางคืนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีทั้งสิ้น 6.08 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.04 ของประชากรทั้งประเทศ เป็นผู้ที่มีงานทำ 5.07 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 83.4 ของประชากรแฝงกลางคืนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เมื่อพิจารณาตามประเภทอุตสาหกรรมของผู้มีงานทำ พบว่า ส่วนใหญ่ทำงานนอกภาคเกษตร โดยทำงานในสาขาการผลิตมากที่สุด 2.07 ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ 38.3) จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรแฝงกลางคืน จำนวน 6.13 แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.5 รองจากกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 5 ร้อยละของประชากรแฝงสูงสุด 5 อันดับแรก

หมายเหตุ เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูลรายงานเล่มนี้จึงนำเสนอข้อมูลประชากรแฝงเฉพาะจังหวัดสมุทรปราการ

ที่มา : การสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ. 2558

2.5.3 แรงงานข้ามชาติ

การย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในตลาดแรงงานปัจจุบัน เกิดจากสถานการณ์การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีผลกระทบโดยตรงต่ออุตสาหกรรมการผลิตที่มีแต่จะเพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้กำลังแรงงานที่เป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมการผลิตลดน้อยลง อีกทั้ง นโยบายการเปิดประชาคมอาเซียนเป็นปัจจัยเอื้อให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรีมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มของแรงงานข้ามชาติที่เกิดจากความจำเป็นพื้นฐานเพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าในต่างประเทศ ซึ่งไทยเป็นทั้งประเทศต้นทางและปลายทาง แรงงานมีฝีมือในอาเซียนจากประเทศที่มีค่าตอบแทนต่ำจะย้ายเข้ามาทำงานเพื่อหวังค่าตอบแทนที่สูงกว่า และกระจายอยู่ทั่วไปในแต่ละภูมิภาค และแรงงานมีฝีมือไทยในบางสาขาอาจย้ายไปทำงานที่มาเลเซียและสิงคโปร์ การเข้าเมืองจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เข้าเมืองโดยถูกกฎหมายและกลุ่มที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

ปี 2550 – 2558 แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองถูกกฎหมายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่กลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมีแนวโน้มที่จะลดลงตามนโยบายการจัดการแรงงานต่างด้าว โดยให้แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทยทั้งหมดไม่ว่าจะเคยขออนุญาตทำงานหรือไม่ รวมทั้งครอบครัว ผู้ติดตามจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวและพิสูจน์สัญชาติในแต่ละปี เพื่อนำไปสู่กระบวนการทำให้ถูกกฎหมาย ปี 2558 แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย มีจำนวน 1,445,575 คน โดยจำแนกเป็นกลุ่ม แรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองถูกกฎหมาย จำนวน 1,416,513 คน และกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายแต่ได้รับอนุญาตทำงานตามมติ ครม. (มาตรา 13) เฉพาะชนกลุ่มน้อย จำนวน 29,062 คน เมื่อจำแนกตามสัญชาติของแรงงานต่างด้าวที่เข้าทำงานในประเทศไทย พบว่ากลุ่มที่เข้าเมืองโดยถูกกฎหมาย 5 สัญชาติแรก ได้แก่ เมียนมา กัมพูชา ลาว ญีปุ่น และจีน ส่วนกลุ่มที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายประเภทชนกลุ่มน้อย 5 สัญชาติแรก ได้แก่ ไทยใหญ่ เมียนมา กระเหรี่ยง มอญ และไทยลื้อ ดังปรากฏตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทยจำแนกตามสัญชาติ 5 ลำดับแรก ปี 2558

หน่วย : คน

ลำดับ	แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร			
	ถูกกฎหมาย		ผิดกฎหมาย	
	สัญชาติ	จำนวน (คน)	สัญชาติ	จำนวน (คน)
1	เมียนมา	992,983	ไทยใหญ่	14,590
2	กัมพูชา	210,207	เมียนมา	3,624
3	ลาว	67,980	กระเหรี่ยง	2,982
4	ญี่ปุ่น	36,666	มอญ	1,122
5	จีน	18,812	ไทยลื้อ	1,084

หมายเหตุ : 1. แรงงานต่างด้าว หมายถึงคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

2. การเข้าเมืองผิดกฎหมาย หมายถึงกลุ่มแรงงานไร้ทักษะ ประกอบไปด้วยชนกลุ่มน้อย และแรงงานหลบหนีเข้าเมือง 3 สัญชาติ (เมียนมา ลาว กัมพูชา) ที่ได้รับอนุญาตผ่อนผันให้ทำงานตามมติคณะรัฐมนตรีกระทรวงแรงงาน

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

หากพิจารณาแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย จะพบว่าแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานประเภทไร้ทักษะฝีมือ โดยอพยพเข้ามาทำงานจากประเทศเพื่อนบ้านซึ่งได้แก่ แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ (เมียนมา ลาว กัมพูชา) ในปี 2558 พบว่าอัตราการจ้างแรงงานต่างด้าวต่อจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 6.45 หมายถึง ผู้มีงานทำทุกๆ 100 คน จะมีการจ้างแรงงานต่างด้าว 6 - 7 คน อัตราการจ้างงานแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ (เมียนมา ลาว กัมพูชา) ต่อจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมดอยู่ที่ร้อยละ 6.00 และอัตราการจ้างแรงงานต่างด้าวมีฝีมือต่อจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมดอยู่ที่ร้อยละ 0.38 ปี 2558 ประเทศไทยมีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานจำนวน 1,445,575 คน เมื่อเปรียบเทียบกับรายพื้นที่ แล้วพบว่าเขตปริมณฑลเป็นพื้นที่ที่มีแรงงานต่างด้าวได้รับอนุญาตทำงานสูงสุด ถึง 31.66 % รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ และภาคกลาง 20.87 % และ 19.29 % ตามลำดับ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแรงงานต่างด้าวต่ำสุด 1.84 % ทั้งนี้ ภาคเหนือจะมีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายประเภทชนกลุ่มน้อยมากที่สุด (สป.พม., 2559)

แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย ปี 2558 จำแนกรายจังหวัดในกลุ่มพื้นที่ภาคกลางตอนกลาง พบว่า จังหวัดสมุทรปราการซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการผลิตสูงมีจำนวนแรงงานต่างด้าวมากที่สุด คือ 56,661 คน รองลงมาคือจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 15,808 คน และปราจีนบุรี 7,285 คน นอกจากนี้พบว่า แรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมายในจังหวัดสมุทรปราการมี จำนวน 506 คน ตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย ปี 2558 จำแนกรายจังหวัด

ลำดับ	จังหวัด	รวม	เพศ		การเข้าเมือง (คน)	
			ชาย	หญิง	ถูกกฎหมาย	ผิดกฎหมาย
1	สมุทรปราการ	56,661	33,655	23,006	56,155	506
2	ฉะเชิงเทรา	15,808	9,820	5,988	15,749	59
3	ปราจีนบุรี	7,285	4,855	2,430	7,267	18
4	นครนายก	5,582	2,706	2,876	5,559	23
5	สระแก้ว	1,424	733	691	1,424	-
รวมทั้งสิ้น		86,760	51,769	34,991	86,154	606

หมายเหตุ :

1. แรงงานต่างด้าว หมายถึง คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติ การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551
 2. การเข้าเมืองผิดกฎหมาย หมายถึง กลุ่มแรงงานไร้ทักษะ ประกอบไปด้วยชนกลุ่มน้อย และแรงงานหลบหนีเข้าเมือง 3 สัญชาติ (เมียนมา ลาว กัมพูชา) ที่ได้รับอนุญาตผ่อนผันให้ทำงานตามมติคณะรัฐมนตรีกระทรวงแรงงาน
- ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

2.6 ด้านสุขภาพ

มิติความมั่นคงของมนุษย์มิติสุขภาพ หมายถึง การมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีหลักประกันด้านสุขภาพที่เหมาะสม เข้าถึงบริการทางสุขภาพได้ พฤติกรรมการดำเนินชีวิตมีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยต่อร่างกาย จิตใจ น้อย และมีการเสริมสร้างสุขภาพให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข

ตารางที่ 10 สัดส่วนแพทย์ต่อประชากรในจังหวัด ปี 2560 และจำนวนสถานพยาบาล

จังหวัด	แพทย์ (คน)	สัดส่วนแพทย์ต่อประชากร	จำนวนสถานพยาบาล (แห่ง)
สมุทรปราการ	408	2,833	21
ฉะเชิงเทรา	154	4,331	131
ปราจีนบุรี	127	4,097	104
นครนายก	52	4,831	6
สระแก้ว	81	6,691	11
รวม	822	22,783	273

ที่มา: กลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สป.สร. แผนพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี (พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2564)

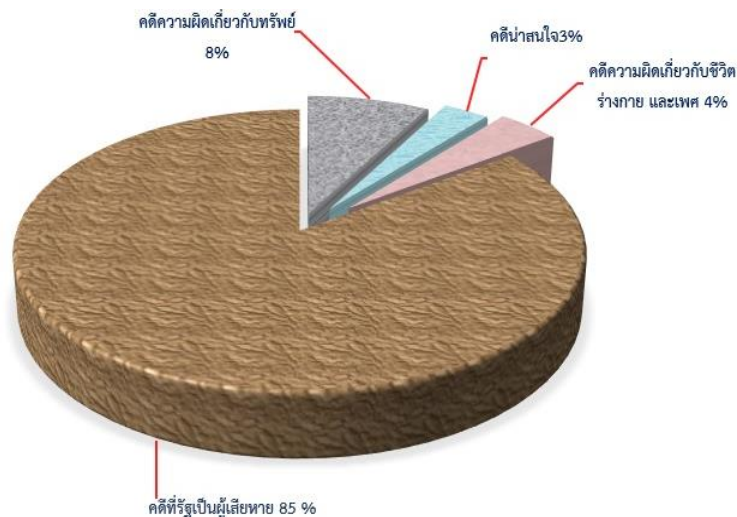
30 กันยายน พ.ศ. 2559

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่า จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดที่มีจำนวนแพทย์มากที่สุด คือ 408 คน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา 154 คน และจังหวัดปราจีนบุรี 127 คน ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ของประชาชน โดยพบว่าจังหวัดสมุทรปราการ (สถานพยาบาล 21 แห่ง) มีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร 2,833 คน จังหวัดปราจีนบุรี 4,097 คน (สถานพยาบาล 104 แห่ง) จังหวัดนครนายก 4,831 คน (สถานพยาบาล 6 แห่ง) จังหวัดฉะเชิงเทรา 4,331 คน (สถานพยาบาล 131 แห่ง) และจังหวัดสระแก้ว 6,691 คน (สถานพยาบาล 11 แห่ง)

2.7 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ประเด็นสังคมด้านความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน พบว่ามีรายงานฐานความผิดคดีอาญาที่สำคัญ ได้แก่ คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย จำนวน 18,856 คดี คิดเป็นร้อยละ 85 คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน จำนวน 1,672 คดี คิดเป็นร้อยละ 8 คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จำนวน 933 คดี คิดเป็น ร้อยละ 4 และคดีที่น่าสนใจ จำนวน 577 คดี คิดเป็นร้อยละ 3

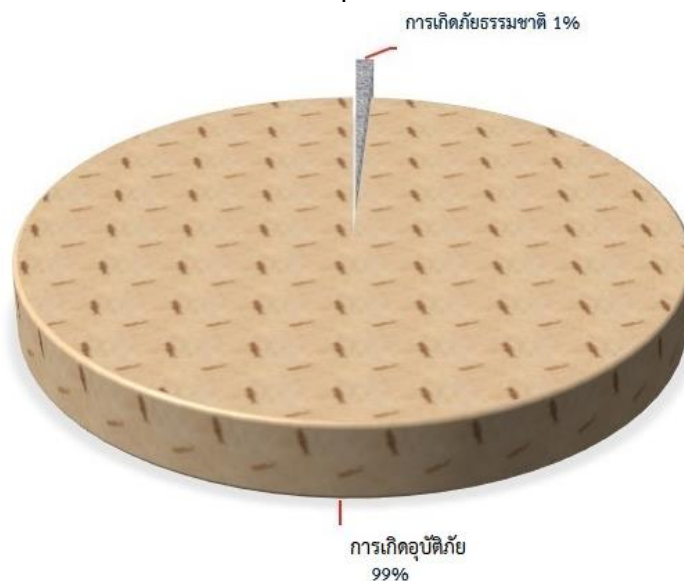
ภาพที่ 6 สัดส่วนรายงานฐานความผิดคดีอาญาที่สำคัญในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง

ที่มา : รายงานสถานการณ์กลุ่มสังคมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ปี 2560

การเกิดอุบัติเหตุในรอบปี จำแนกเป็น การเกิดอุบัติเหตุ 16,485 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 99 โดยมีผู้เสียหายจากอุบัติเหตุ 16,237 คน ค่าเสียหายที่ให้การช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ 6,550,580 บาท การเกิดภัยธรรมชาติในรอบปี จำแนกเป็น การเกิดภัยธรรมชาติ 168 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1 โดยมีผู้เสียหายจากภัยธรรมชาติ 184 คน และค่าเสียหายที่ให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ 2,370,000 บาท

ภาพที่ 7 สัดส่วนการเกิดอุบัติเหตุและภัยธรรมชาติ ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง

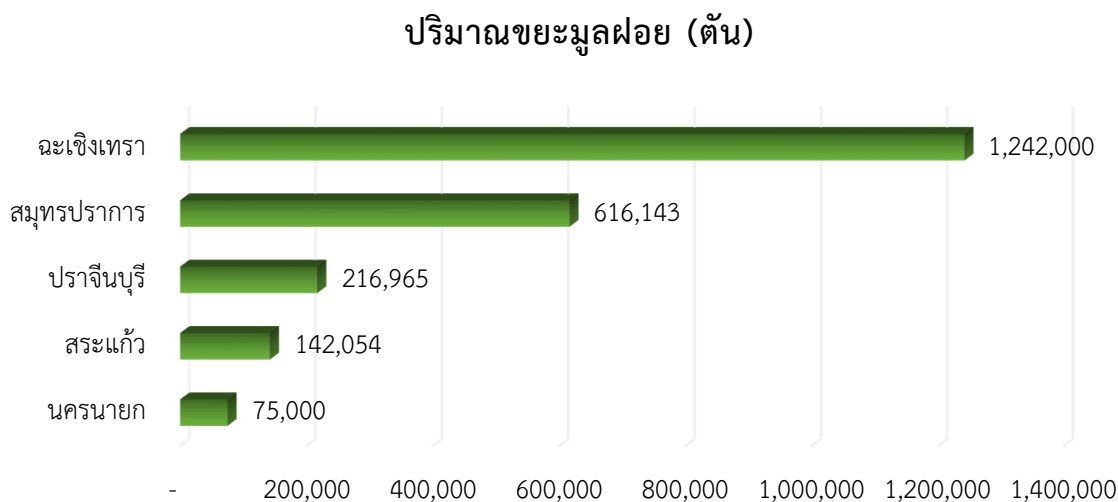

ที่มา : รายงานสถานการณ์สังคมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลางปี 2560

2.8 ด้านขยะมูลฝอย

ปริมาณขยะต่อวัน 2,815 ตัน แหล่งกำจัดขยะ 46 แห่ง และบ่อทิ้งขยะ 47 แห่ง จากการจัดลำดับจังหวัดที่มีปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดที่มีปริมาณขยะตกค้างมากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ ถึง 1,242,000 ตัน

ภาพที่ 8 ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน ในกลุ่มจังหวัด ภาคกลางตอนกลาง

ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่1-6 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด 76 จังหวัด

2.9 การพัฒนาคน ตามดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI)

ดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) เป็นดัชนีรวม (Composite index) ที่สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ประเทศไทยได้พัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อใช้ในการประเมินความก้าวหน้าการพัฒนาคนในระดับจังหวัดของประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นำมาพัฒนาเป็นดัชนีความก้าวหน้าของคน ปี 2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือประเมินความก้าวหน้าของคนในระดับจังหวัด และเพื่อให้จังหวัดต่าง ๆ ได้ทราบถึงลำดับตำแหน่งความก้าวหน้าของคนในจังหวัดของตนพร้อมทั้งจุดเด่นจุดด้อยในการพัฒนาคนของจังหวัดซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาข้อมูลเชิงลึกเพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคนในจังหวัดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยซึ่ง HAI มีลักษณะเป็นดัชนีรวม (Composite index) เป็นการวัดผลลัพธ์ของการพัฒนาคนระดับจังหวัดของประเทศไทย ประกอบด้วย 8 ดัชนีย่อย คือ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านชีวิตการงาน 4) ด้านรายได้ 5) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม 6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน 7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และ 8) ด้านการมีส่วนร่วม

ตารางที่ 11 การวัดผลลัพธ์ของการพัฒนาคนระดับจังหวัดในภาพรวม กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง

ดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI)	นครนายก	ฉะเชิงเทรา	ปราจีนบุรี	สมุทรปราการ	สระแก้ว
1.สุขภาพ	74	25	32	20	38
2.การศึกษา	20	21	18	15	58
3.ชีวิตการงาน	23	27	41	49	64
4.รายได้	30	10	25	5	60
5.ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม	22	57	43	69	48
6.ชีวิตครอบครัวและชุมชน	73	33	55	1	72
7.การคมนาคมและการสื่อสาร	15	16	41	7	50
8.การมีส่วนร่วม	36	50	17	77	46
ภาพรวมทั้งประเทศ	36	11	23	17	73

ที่มา: ดัชนีความก้าวหน้าของคน ปี 2560 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 11 ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ปี 2560 พบว่า จาก 77 จังหวัด การพัฒนาคนในภาพรวมของจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในลำดับที่ 11 รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในลำดับที่ 17 จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในลำดับที่ 23 จังหวัดนครนายก อยู่ในลำดับที่ 36 และจังหวัดสระแก้ว อยู่ในลำดับที่ 73

การพิเคราะห์ย่อยรายด้าน พบว่า

1) ด้านสุขภาพ พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีดัชนีความก้าวหน้าด้านสุขภาพอยู่ในลำดับที่ใกล้เคียงกัน คือ ลำดับที่ 20, 25, 32, และ 38 แต่ในทางกลับกันจังหวัดนครนายก มีดัชนีความก้าวหน้าด้านสุขภาพอยู่ในลำดับที่ 74 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ ทั้งนี้จังหวัดนครนายก มีตัวบ่งชี้ด้านสุขภาพที่สำคัญและควรได้รับการพัฒนา คือ ประชากรที่เจ็บป่วยที่เป็นผู้ป่วยในครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดียว และผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว ค่อนข้างสูง

2) ด้านการศึกษา พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ ปราจีนบุรี นครนายก และฉะเชิงเทรา มีดัชนีความก้าวหน้าด้านการศึกษาอยู่ในลำดับที่ใกล้เคียงกัน คือ ลำดับที่ 15, 18, 20 และ 21 แต่ในทางกลับกันจังหวัดสระแก้ว มีดัชนีความก้าวหน้าด้านการศึกษาอยู่ในลำดับที่ 58 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ ทั้งนี้จังหวัดสระแก้ว มีตัวบ่งชี้ด้านการศึกษาที่สำคัญและควรได้รับการพัฒนา คือ คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ค่อนข้างต่ำ

3) ด้านชีวิตการงาน พบว่า จังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสมุทรปราการ มีดัชนีความก้าวหน้าด้านชีวิตการงานอยู่ในลำดับที่ใกล้เคียงกัน คือ ลำดับที่ 23, 27, 41 และ 49 แต่ในทางกลับกันจังหวัดสระแก้ว มีดัชนีความก้าวหน้าด้านชีวิตการงานอยู่ในลำดับที่ 64 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ ทั้งนี้จังหวัดสระแก้วมีตัวบ่งชี้ด้านชีวิตการงานที่สำคัญและควรได้รับการพัฒนา คือ ความไม่เสมอภาครายได้ (ค่าสัมประสิทธิ์-จินีรายได้) ค่อนข้างสูง

4) ด้านรายได้ พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และนครนายก มีดัชนีความก้าวหน้าด้านรายได้อยู่ในลำดับที่ใกล้เคียงกัน คือ ลำดับที่ 5, 10, 25 และ 30 แต่ในทางกลับกันจังหวัดสระแก้ว มีดัชนีความก้าวหน้า

ด้านรายได้อยู่ในลำดับที่ 60 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ ทั้งนี้จังหวัดสระแก้ว มีตัวบ่งชี้ด้านรายได้ที่สำคัญและควรได้รับการพัฒนา คือ ความไม่เสมอภาครายได้ (ค่าสัมประสิทธิ์จีนิรายได้) ค่อนข้างสูง

5) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พบว่า จังหวัดนครนายก มีดัชนีความก้าวหน้าด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมอยู่ในลำดับที่โดดเด่นลำดับที่ 22 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ แต่จังหวัดปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ อยู่ในลำดับที่ 43, 48, 57 และ 69 ทั้งนี้จังหวัดนครนายก มีตัวบ่งชี้ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่สำคัญ คือ การพัฒนาคนในหลายด้านของจังหวัดมีความก้าวหน้าค่อนข้างมาก อาทิ อัตราการว่างงานน้อย จึงทำให้เกิดการมีรายได้ที่ดี มีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เป็นต้น

6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา มีดัชนีความก้าวหน้าด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนอยู่ในลำดับที่ 1 และลำดับที่ 33 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ แต่ทางกลับกัน พบว่า จังหวัดปราจีนบุรี สระแก้ว และนครนายก มีดัชนีความก้าวหน้าด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนอยู่ในลำดับที่ 55, 72 และ 73 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ ทั้งนี้จังหวัดปราจีนบุรี สระแก้ว และนครนายก มีตัวบ่งชี้ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนที่สำคัญและควรได้รับการพัฒนา คือ ความไม่เสมอภาคทางรายได้ ยังมีคนยากจนอยู่เป็นจำนวนมาก และมีผู้เจ็บป่วยอยู่ในครัวเรือนจำนวนมาก

7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ นครนายก และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีดัชนีความก้าวหน้าด้านการคมนาคมและการสื่อสารอยู่ในลำดับที่ 7, 15 และ 16 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ แต่ทางกลับกัน พบว่า จังหวัดปราจีนบุรี และสระแก้ว มีดัชนีความก้าวหน้าด้านการคมนาคมและการสื่อสารอยู่ในลำดับที่ 41 และ 50 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ ทั้งนี้จังหวัดปราจีนบุรี และสระแก้ว มีตัวบ่งชี้ด้านการคมนาคมและการสื่อสารที่สำคัญและควรได้รับการพัฒนา คือ ถนนสายหลักที่ใช้การได้ตลอดทั้งปี การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

8) ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า จังหวัดปราจีนบุรี มีดัชนีความก้าวหน้าด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในลำดับที่ 17 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ แต่จังหวัดนครนายก สระแก้ว ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ กลับมีการพัฒนาความก้าวหน้าด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในลำดับที่ 36, 46, 50 และ 77 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ ทั้งนี้มีตัวบ่งชี้ด้านการมีส่วนร่วมที่สำคัญและควรได้รับการพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2559 การมีส่วนร่วมของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในท้องถิ่น ค่อนข้างน้อย

ผลจากการประเมินความก้าวหน้าของคนในระดับกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง โดยการใช้ดัชนี HAI ปี 2560 สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาคนในภาพรวมของจังหวัดฉะเชิงเทรา มีความก้าวหน้ามากที่สุดในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง อยู่ในลำดับที่ 11 รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรปราการ ปราจีนบุรี นครนายก อยู่ในลำดับ 17, 23, 36 ตามลำดับ และขณะที่จังหวัดสระแก้ว อยู่ในลำดับที่ 73 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ ดังนั้นจึงควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคนตามดัชนีความก้าวหน้าของคนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลางมีการพัฒนาอย่างรอบด้าน

ส่วนที่ 3
สถานการณ์ทางสังคม
กลุ่มจังหวัด

3.1 การจัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map)

ตามที่รัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีนโยบายในการดำเนินการให้หน่วยงานภาครัฐเป็น Government Big Data เนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานของรัฐ ยังไม่สามารถนำข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ ทั้ง ๆ ที่มีการเก็บข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐอย่างกว้างขวางและมีอยู่เป็นจำนวนมาก แนวคิดในเรื่องของการจัดทำ Big Data เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญและกำหนดนโยบายในการทำงานของประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้มีนโยบายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวง พม.) จัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ประสบปัญหาทางสังคมรายครัวเรือน ทั้งผู้ที่ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ที่ไม่ได้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จัดทำเป็นฐานข้อมูลของกระทรวง พม. เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ประมวลผล และกำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ตามบทบาทภารกิจที่กระทรวง พม. รับผิดชอบ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอย่างตรงกลุ่มเป้าหมายของกระทรวง พม. ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ผู้ประสบปัญหาทางสังคม คือ ผู้ที่กระทรวง พม. ได้สำรวจและพิจารณาแล้วว่าควรได้รับการช่วยเหลือพัฒนาสวัสดิการสังคมต่อไป ตามโครงการระบบแผนที่ทางสังคม (Social Map) ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 15 มีนาคม 2561

ภาพที่ 9 การขับเคลื่อนระบบแผนที่ทางสังคม (Social Map)

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป.พม.

ภาพที่ 10 หน่วยงานขับเคลื่อนการจัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map) ในพื้นที่ภาคกลางตอนกลาง

3.1.1 ผลการจัดเก็บ Social Map

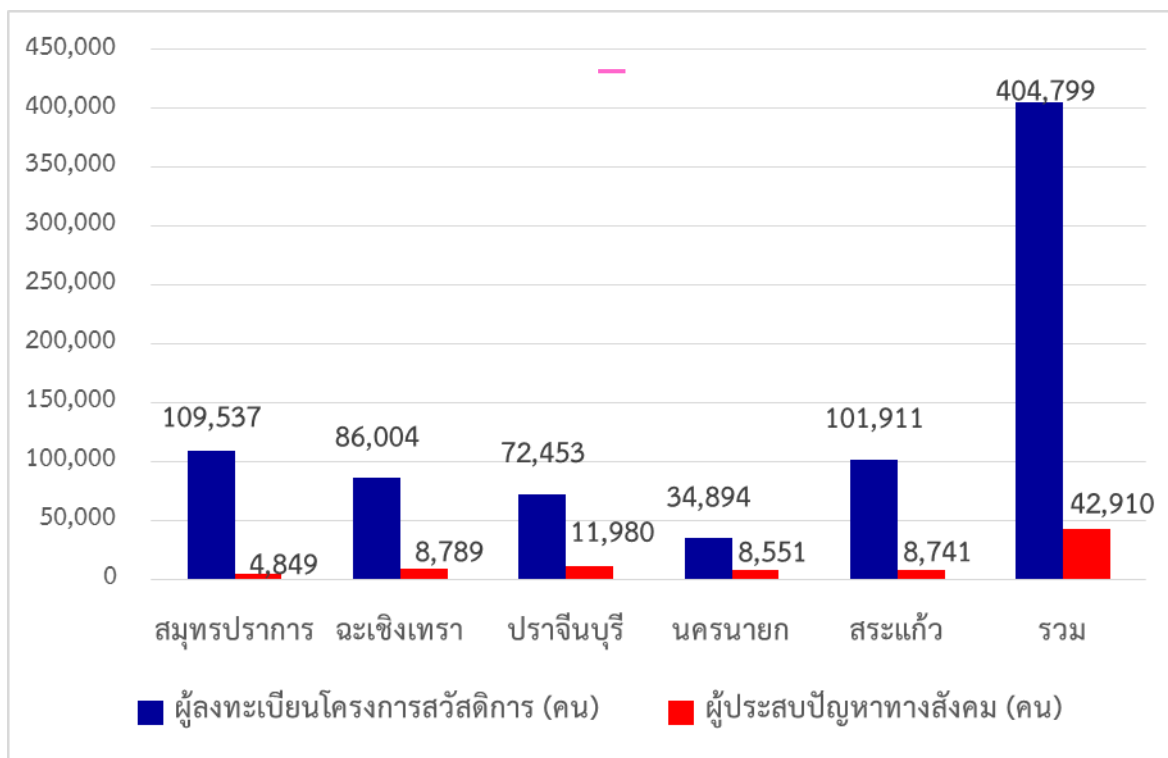
ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลของผู้ประสบปัญหาทางสังคมของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ปี 2561

ลำดับที่	จังหวัด	ประชากร (คน)	ผู้ลงทะเบียน โครงการสวัสดิการ (คน)	ผู้ประสบปัญหา ทางสังคม (คน)	ผู้ที่เคยได้รับ สวัสดิการในปี พ.ศ. 2560 (ราย)
1	สมุทรปราการ	1,268,434	109,537	4,849	6,579
2	ฉะเชิงเทรา	696,264	86,004	8,789	13,523
3	ปราจีนบุรี	478,416	72,453	11,980	17,619
4	นครนายก	255,647	34,894	8,551	10,860
5	สระแก้ว	547,774	101,911	8,741	9,990
รวม		3,246,535	404,799	42,910	58,571

หมายเหตุ ผู้ประสบปัญหาทางสังคมบางคนอาจได้รับสวัสดิการมากกว่า 1 อย่าง เช่น 1 คน ได้รับสวัสดิการ 3 เรื่อง นับเป็น 3 ราย

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป.พ.ม.ณ 8 ตุลาคม 2561

ภาพที่ 11 จำนวนผู้ประสบปัญหาทางสังคมพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป.พม. ณ 8 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 12 เป็นการแสดงจำนวนผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่สำรวจ โดย กระทรวง พม. ตามโครงการระบบแผนที่ทางสังคม (Social Map) ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 15 มีนาคม 2561 มีรายละเอียดดังนี้

จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า มีผู้ประสบปัญหาทางสังคม จำนวน 4,849 คน ประชากรที่เคยได้รับสวัสดิการในปี พ.ศ. 2560 จำนวน 6,579 คน โดยผู้ลงทะเบียนโครงการสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 109,537 คน จากประชากรทั้งสิ้น 1,268,434 คน

จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า มีผู้ประสบปัญหาทางสังคม จำนวน 8,789 คน ประชากรที่เคยได้รับสวัสดิการในปี พ.ศ. 2560 จำนวน 13,523 คน โดยผู้ลงทะเบียนโครงการสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 86,004 คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 696,264 คน

จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า มีผู้ประสบปัญหาทางสังคม จำนวน 11,980 คน ประชากรที่เคยได้รับสวัสดิการในปี พ.ศ. 2560 จำนวน 17,619 คน โดยผู้ลงทะเบียนโครงการสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 72,453 คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 478,416 คน

จังหวัดนครนายก พบว่า มีผู้ประสบปัญหาทางสังคม จำนวน 8,551 คน ประชากรที่เคยได้รับสวัสดิการในปี พ.ศ. 2560 จำนวน 10,860 คน ค่าเฉลี่ยเป็น 57.04 โดยผู้ลงทะเบียนโครงการสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 34,894 คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 255,547 คน

จังหวัดสระแก้ว พบว่า มีผู้ประสบปัญหาทางสังคม จำนวน 8,741 คน ประชากรที่เคยได้รับสวัสดิการในปี พ.ศ. 2560 จำนวน 9,990 คน โดยผู้ลงทะเบียนโครงการสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 34,894 คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 547,774 คน

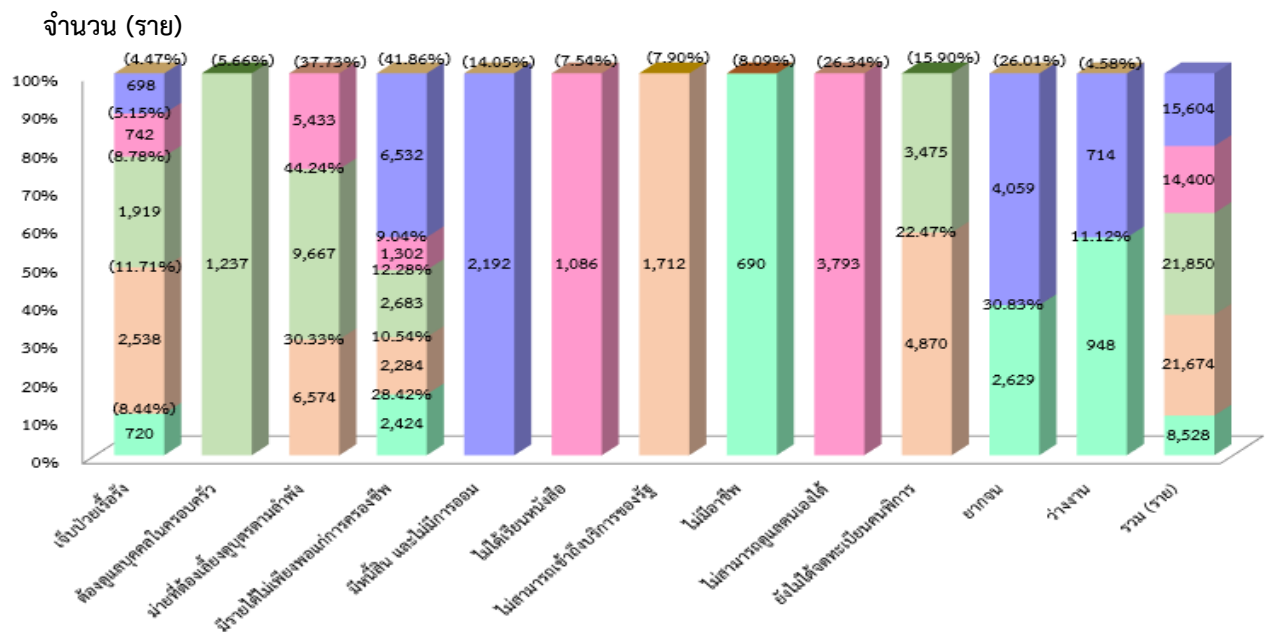
ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า มีผู้ประสบปัญหาทางสังคม จำนวน 42,910 คน ประชากรที่เคยได้รับสวัสดิการในปี พ.ศ. 2560 จำนวน 58,571 คน โดยมีผู้ลงทะเบียนโครงการสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 404,799 คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,246,535 คน

ตารางที่ 13 แสดงประเภทสภาพปัญหาของผู้ประสบปัญหาทางสังคม

ประเภทสภาพปัญหาที่ได้รับผลกระทบ	สมุทรปราการ		ฉะเชิงเทรา		ปราจีนบุรี		นครนายก		สระแก้ว	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เจ็บป่วยเรื้อรัง	720	8.44%	2,538	11.71%	1,919	8.78%	742	5.15%	698	4.47%
ต้องดูแลบุคคลในครอบครัว	150	1.76%	570	2.63%	1,237	5.66%	501	3.48%	429	2.75%
ม่ายที่ต้องเลี้ยงดูบุตรตามลำพัง	54	0.63%	6,574	30.33%	9,667	44.24%	5,433	37.73%	40	0.26%
มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ	2,424	28.42%	2,284	10.54%	2,683	12.28%	1,302	9.04%	6,532	41.86%
มีหนี้สิน และไม่มีการออม	336	3.94%	13	0.06%	11	0.05%	16	0.11%	2,192	14.05%
ไม่ได้เรียนหนังสือ	42	0.49%	2	0.01%	1	0.00%	1,086	7.54%	11	0.07%
ไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐ	20	0.23%	1,712	7.90%	848	3.88%	30	0.21%	2	0.01%
ไม่มีอาชีพ	690	8.09%	84	0.39%	144	0.66%	2	0.01%	5	0.03%
ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้	48	0.56%	73	0.34%	12	0.05%	3,793	26.34%	70	0.45%
ยังไม่ได้จดทะเบียนคนพิการ	3	0.04%	4,870	22.47%	3,475	15.90%	6	0.04%	2	0.01%
ยากจน	2,629	30.83%	1	0.00%	8	0.04%	651	4.52%	4,059	26.01%
ว่างงาน	948	11.12%	3	0.01%	1	0.00%	7	0.05%	714	4.58%
รวม (ราย)	8,528		21,674		21,850		14,400		15,604	

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป.พม. ณ 8 ตุลาคม 2561

ภาพที่ 12 แผนภูมิแสดงประเภทสภาพปัญหาของผู้ประสบปัญหาทางสังคม

สภาพปัญหา

■ สมุทรปราการ จำนวน (ราย) ■ สมุทรปราการ ร้อยละ ■ ฉะเชิงเทรา จำนวน (ราย) ■ ฉะเชิงเทรา ร้อยละ ■ ปราจีนบุรี จำนวน (ราย)
■ ปราจีนบุรี ร้อยละ ■ นครนายก จำนวน (ราย) ■ นครนายก ร้อยละ ■ สระแก้ว จำนวน (ราย) ■ สระแก้ว ร้อยละ

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป.พม. ณ 8 ตุลาคม 2561

จากตารางที่ 13 กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง มีประชากรที่ประสบปัญหา โดยจัดอันดับสภาพปัญหาที่มากที่สุด คือ ปัญหาการเป็นม่ายที่ต้องเลี้ยงดูบุตรตามลำพัง ยังไม่ได้จดทะเบียนคนพิการ และการมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ ตามลำดับ

จังหวัดสมุทรปราการ มีประชากรที่ประสบปัญหา จำนวน 8,528 ราย โดยจัดอันดับสภาพปัญหาที่มากที่สุด คือ ปัญหาความยากจน รองลงมา ปัญหาการมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ ปัญหาการว่างงาน เจ็บป่วยเรื้อรัง และไม่มีอาชีพ ตามลำดับ

จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า มีประชากรที่ประสบปัญหา จำนวน 21,674 คน โดยจัดอันดับสภาพปัญหาที่มากที่สุด คือ ปัญหาการเป็นม่ายที่ต้องเลี้ยงดูบุตรตามลำพัง รองลงมา ปัญหายังไม่ได้จดทะเบียนคนพิการ เจ็บป่วยเรื้อรัง มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ และไม่สามารถเข้าถึงการบริการของรัฐ ตามลำดับ

จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า มีประชากรที่ประสบปัญหา จำนวน 21,850 คน โดยจัดอันดับสภาพปัญหาที่มากที่สุด คือ ปัญหาการเป็นม่ายที่ต้องเลี้ยงดูบุตรตามลำพัง รองลงมา ปัญหายังไม่ได้จดทะเบียนคนพิการ การมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ เจ็บป่วยเรื้อรัง และต้องดูแลบุคคลในครอบครัว ตามลำดับ

จังหวัดนครนายก พบว่า มีประชากรที่ประสบปัญหา จำนวน 14,400 คน โดยจัดอันดับสภาพปัญหาที่มากที่สุด คือ ปัญหาการเป็นม่ายที่ต้องเลี้ยงดูบุตรตามลำพัง รองลงมา ปัญหาไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ การมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ ไม่ได้เรียนหนังสือ และเจ็บป่วยเรื้อรัง ตามลำดับ

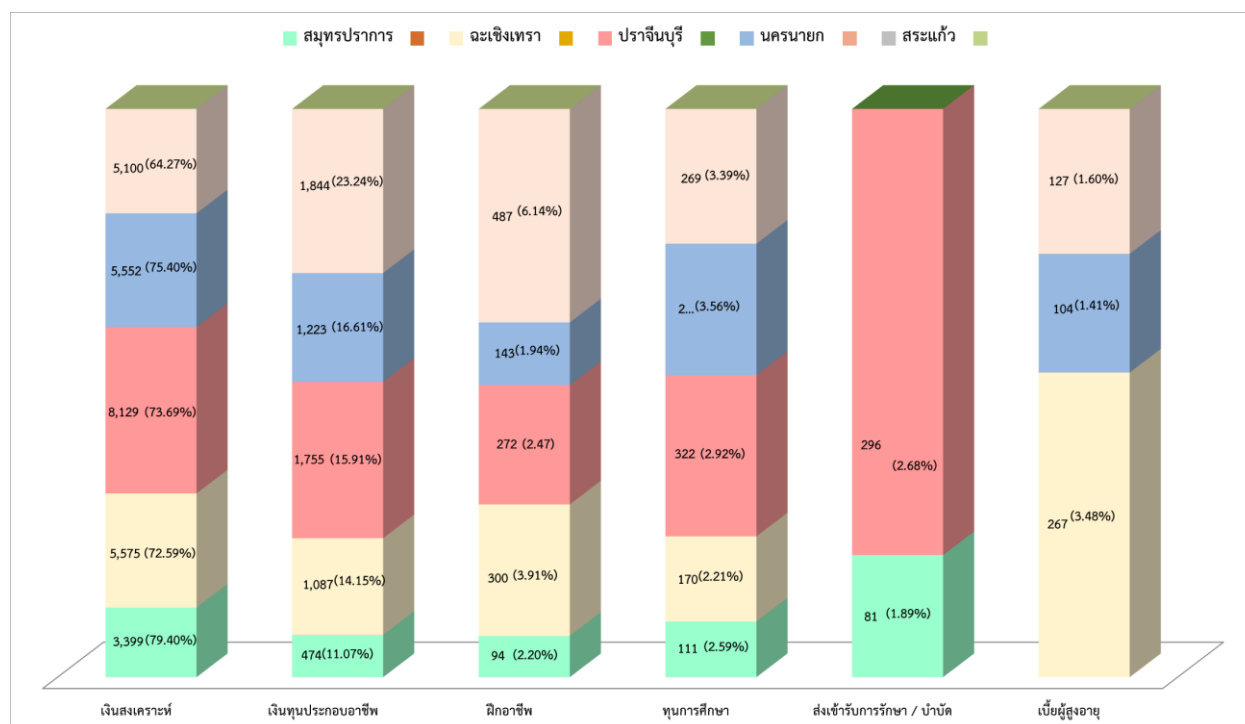
จังหวัดสระแก้ว พบว่า มีประชากรที่ประสบปัญหา จำนวน 15,604 คน โดยจัดอันดับสภาพปัญหาที่มากที่สุด คือ การมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ รองลงมา ปัญหาความยากจน ปัญหาหนี้สินและไม่มีการออม และว่างงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 14 แสดงความต้องการบริการจากภาครัฐของผู้ประสบปัญหาทางสังคม

ลำดับ	ความต้องการ	สมุทรปราการ		ฉะเชิงเทรา		ปราจีนบุรี		นครนายก		สระแก้ว		รวม (ราย)
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	
1	เงินสงเคราะห์	3,399	79.40%	5,575	72.59%	8,129	73.69%	5,552	75.40%	5,100	64.27%	27,755
2	เงินทุนประกอบอาชีพ	474	11.07%	1,087	14.15%	1,755	15.91%	1,223	16.61%	1,844	23.24%	6,383
3	ฝึกอาชีพ	94	2.20%	300	3.91%	272	2.47%	143	1.94%	487	6.14%	1,296
4	ทุนการศึกษา	111	2.59%	170	2.21%	322	2.92%	262	3.56%	269	3.39%	1,134
5	ส่งเข้ารับการรักษา / บำบัด	81	1.89%	-	-	296	2.68%	-	-	-	-	377
6	เบี้ยผู้สูงอายุ	-	-	267	3.48%	-	-	104	1.41%	127	1.60%	498
รวม		4,159	-	7,399	-	11,031	-	7,363	-	7,827	-	37,779

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส.ป.ท. ณ 8 ตุลาคม 2561

ภาพที่ 13 แผนภูมิแสดงความต้องการบริการจากภาครัฐของผู้ประสบปัญหาทางสังคม
จำนวน (ราย)

ประเภทความต้องการ

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป.พ.ม. ณ 8 ตุลาคม 2561

จากตารางที่ 14 จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชากร จำนวน 4,159 ราย ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐ โดยจัดอันดับมากที่สุด คือ ความต้องการด้านเงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย รองลงมา เงินทุนประกอบอาชีพ ทุนการศึกษา ผูกอาชีพ และส่งเข้ารับการรักษ/บำบัด ตามลำดับ

จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ประชากร จำนวน 7,399 ราย ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐ โดยจัดอันดับมากที่สุด คือ ความต้องการด้านเงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย รองลงมา เงินทุนประกอบอาชีพ ผูกอาชีพ เบี้ยผู้สูงอายุ และทุนการศึกษา ตามลำดับ

จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ประชากร จำนวน 11,031 ราย ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐ โดยจัดอันดับมากที่สุด คือ ความต้องการด้านเงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย รองลงมา เงินทุนประกอบอาชีพ ทุนการศึกษา ส่งเข้ารับการรักษ/บำบัด และผูกอาชีพ ตามลำดับ

จังหวัดนครนายก พบว่า ประชากร 7,363 ราย ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐ โดยจัดอันดับมากที่สุด คือ ความต้องการด้านเงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย รองลงมา เงินทุนประกอบอาชีพ ทุนการศึกษา ผูกอาชีพ และส่งเข้ารับการรักษ/บำบัด ตามลำดับ

จังหวัดสระแก้ว พบว่า ประชากร 7,827 ราย ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐ โดยจัดอันดับมากที่สุด คือ ความต้องการด้านเงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย รองลงมา เงินทุนประกอบอาชีพ ผูกอาชีพ ทุนการศึกษา เบี้ยผู้สูงอายุ ตามลำดับ

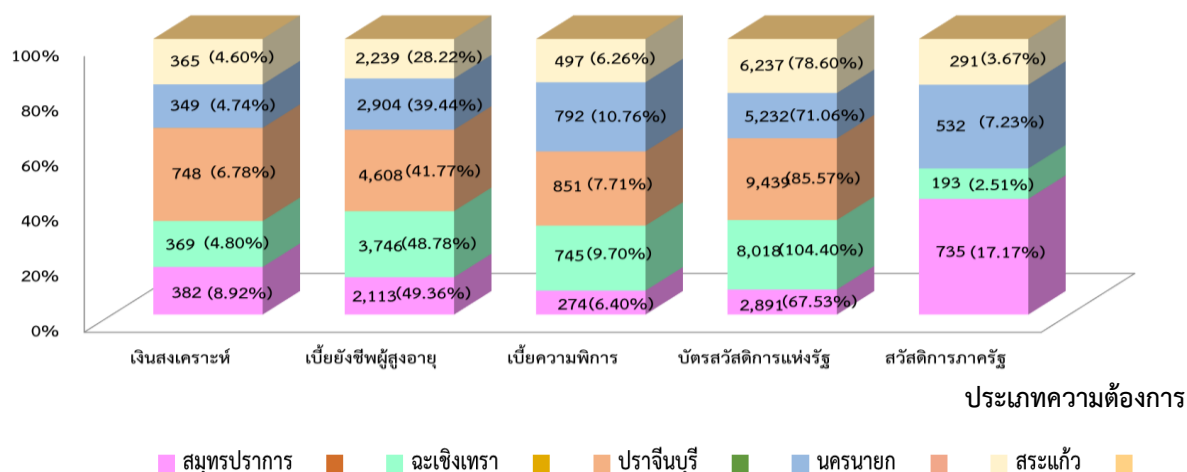
ตารางที่ 15 สวัสดิการที่เคยได้รับในปี พ.ศ. 2560

ลำดับ	สวัสดิการที่เคยได้รับ	สมุทรปราการ		ฉะเชิงเทรา		ปราจีนบุรี		นครนายก		สระแก้ว	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1	เงินสงเคราะห์	382	8.92%	369	4.80%	748	6.78%	349	4.74%	365	4.60%
2	เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	2,113	49.36%	3,746	48.78%	4,608	41.77%	2,904	39.44%	2,239	28.22%
3	เบี้ยความพิการ	274	6.40%	745	9.70%	851	7.71%	792	10.76%	497	6.26%
4	บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	2,891	67.53%	8,018	104.40%	9,439	85.57%	5,232	71.06%	6,237	78.60%
5	สวัสดิการภาครัฐ	735	17.17%	193	2.51%	-	-	532	7.23%	291	3.67%
รวม		6,395		13,071		15,646		9,809		19,438	

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป.พม. ณ 8 ตุลาคม 2561

ภาพที่ 14 แผนภูมิแสดงสวัสดิการที่เคยได้รับในปี พ.ศ. 2560

จำนวน (ราย)

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป.พม. ณ 8 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 15 จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า มีประชากรเคยได้รับสวัสดิการในปี พ.ศ.2560 จำนวน 6,395 ราย โดยจัดอันดับบริการที่เคยได้รับมากที่สุด คือ สวัสดิการที่ได้รับจากการลงทะเบียนโครงการเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ รองลงมา เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สวัสดิการภาครัฐ เงินสงเคราะห์ครอบครัว และเบี้ยความพิการ ตามลำดับ

จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า มีประชากรเคยได้รับสวัสดิการในปี พ.ศ.2560 จำนวน 13,071 โดยจัดอันดับบริการที่เคยได้รับมากที่สุด คือ สวัสดิการที่ได้รับจากการลงทะเบียนโครงการเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ รองลงมา เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยความพิการ เงินสงเคราะห์ครอบครัว และสวัสดิการภาครัฐ ตามลำดับ

จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า มีประชากรเคยได้รับสวัสดิการในปี พ.ศ.2560 จำนวน 15,646 คน โดยจัดอันดับบริการที่เคยได้รับมากที่สุด คือ สวัสดิการที่ได้รับจากการลงทะเบียนโครงการเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ รองลงมา เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยความพิการ และเงินสงเคราะห์ครอบครัว

จังหวัดนครนายก พบว่า มีประชากรเคยได้รับสวัสดิการในปี พ.ศ.2560 จำนวน 9,809 คน โดยจัดอันดับ

บริการที่เคยได้รับมากที่สุด คือ สวัสดิการที่ได้รับจากการลงทะเบียนโครงการเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ รองลงมา เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยความพิการ สวัสดิการภาครัฐ และเงินสงเคราะห์ครอบครัว ตามลำดับ

จังหวัดสระแก้ว มีประชากรเคยได้รับสวัสดิการในปี พ.ศ.250 จำนวน 19,438 คน โดยจัดอันดับบริการที่เคยได้รับมากที่สุด คือ สวัสดิการที่ได้รับจากการลงทะเบียนโครงการเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ รองลงมา เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยความพิการ เงินสงเคราะห์ครอบครัว และสวัสดิการภาครัฐ ตามลำดับ

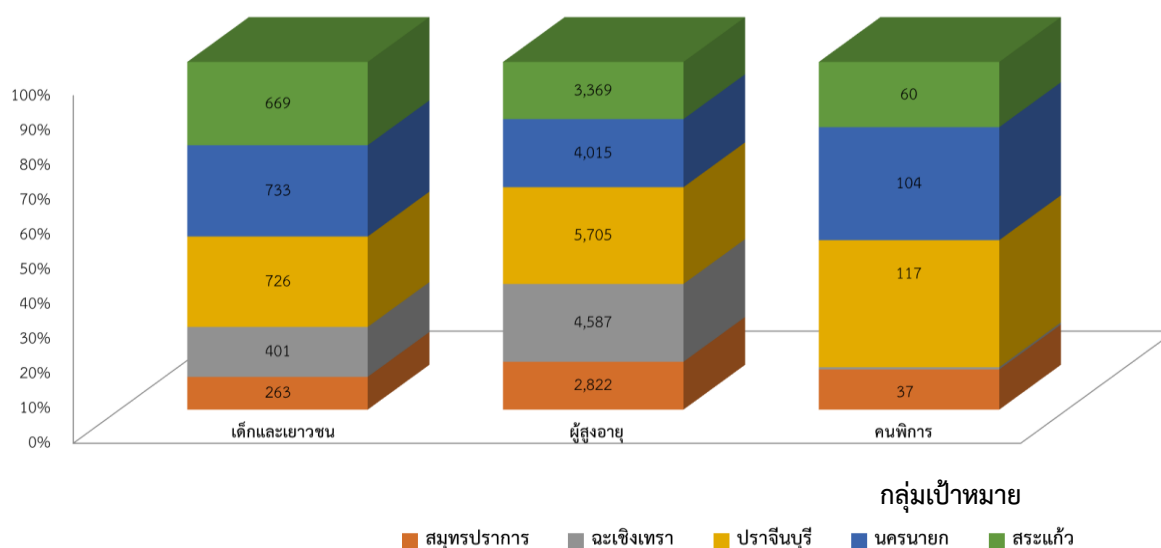
ตารางที่ 16 ผู้ประสบปัญหาทางสังคมแยกตามกลุ่มเป้าหมาย

จังหวัด	จำนวน (ราย)			รวม
	เด็กและเยาวชน	ผู้สูงอายุ	คนพิการ	
สมุทรปราการ	263	2,822	37	3,122
ฉะเชิงเทรา	401	4,587	2	4,990
ปราจีนบุรี	726	5,705	117	6,548
นครนายก	733	4,015	104	4,852
สระแก้ว	669	3,369	60	4,098
รวม	2,792	20,498	320	23,610

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สบ.พม. ณ 8 ตุลาคม 2561

ภาพที่ 15 แผนภูมิแสดงผู้ประสบปัญหาทางสังคมแยกตามกลุ่มเป้าหมาย

จำนวน (ราย)

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สบ.พม. ณ 8 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 16 ผู้ประสบปัญหาทางสังคมแยกตามกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย กลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ

จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า มีกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหา จำนวน 263 ราย ผู้สูงอายุ 2,822 ราย และคนพิการ 37 ราย รวมกลุ่มเป้าหมายที่ประสบปัญหา 3,122 คน

จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า มีกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหา จำนวน 401 ราย ผู้สูงอายุ 4,587 ราย และคนพิการ 2 ราย รวมกลุ่มเป้าหมายที่ประสบปัญหา 4,990 คน

จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า มีกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหา จำนวน 726 ราย ผู้สูงอายุ 5,705 ราย และคนพิการ 117 ราย รวมกลุ่มเป้าหมายที่ประสบปัญหา 6,548 คน

จังหวัดนครนายก พบว่ามี มีกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหา จำนวน 733 ราย ผู้สูงอายุ 4,015 ราย และคนพิการ 104 ราย รวมกลุ่มเป้าหมายที่ประสบปัญหา 4,852 คน

จังหวัดสระแก้ว พบว่า มีกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหา จำนวน 669 ราย ผู้สูงอายุ 3,369 ราย และคนพิการ 60 ราย รวมกลุ่มเป้าหมายที่ประสบปัญหา 4,098 คน

ในพื้นที่จังหวัดรับผิดชอบ 5 จังหวัด มีผู้ประสบปัญหาทางสังคมประกอบด้วย กลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ รวม 23,610 คน

3.1.2 ถอดบทเรียน (Social Map)

กระบวนการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลผู้ประสบปัญหาทางสังคมรายครัวเรือน Social Map ของเขตพื้นที่ ภาคกลางตอนกลาง มีข้อค้นพบจากการสำรวจและจัดเก็บข้อมูล ตามภาพที่ 16

ภาพที่ 16 ถอดบทเรียน KM การขับเคลื่อน Social Map สสว.2

3.2 สถานการณ์ EEC (Eastern Economic Corridor)

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 โดยรัฐบาลมุ่งหวังให้โครงการ EEC ในพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออก (ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา) ดึงดูดการลงทุนจากทั้งในและต่างประเทศ นอกจากจะวัดจากยอดลงทุนที่ได้รับ และจำนวนบริษัทชั้นนำระดับโลกที่มาลงทุนแล้วควรวัดจากความสามารถเทคโนโลยีของประเทศ และทักษะของแรงงานไทยที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนการปฏิรูปกฎระเบียบและการบริการภาครัฐที่จะตามมา และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในระยะยาว โดยจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดในพื้นที่ภาคกลางตอนกลางที่ส่งเสริมให้เป็นเมืองแห่งการอยู่อาศัย ในขณะที่จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยองจะพัฒนาด้านอุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรม

จากการทบทวนเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมจะส่งผลกระทบที่ติดต่อถึงกันได้ แต่ขณะเดียวกันควรมีการควบคุมที่ดี เพื่อรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม และไม่เกิดปัญหาในด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ ซึ่งจะกระทบกันเป็นลูกโซ่ โดยผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนในแต่ละบริบทแตกต่างกัน ซึ่งบทความนี้เป็นการวิเคราะห์ผลกระทบจากการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก (EEC) ในบริบทด้านสังคม โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมและข้อเสนอแนะ

ผลกระทบทางสังคม	ข้อเสนอแนะ
1. ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการค้ำฉนวนและบังคับใช้แรงงาน	1) นโยบายป้องกันให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะธุรกิจค้าประเวณี 2) นโยบายการปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง
2. คุณภาพชีวิตประชาชน การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อมลภาวะทางอากาศ/น้ำ/ขยะ	มาตรการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน เช่น การกำจัดขยะ มลภาวะทางอากาศ น้ำ เพื่อรองรับการขยายตัวของโรงงานและประชากร
3. โครงสร้างพื้นฐาน ที่อยู่อาศัย แรงงานต่างถิ่นต้องการที่อยู่อาศัยที่ถูกลักษณะในราคาที่สามารถจ่ายได้	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ที่อยู่อาศัยให้ 1) เพียงพอต่อการเพิ่มขึ้นของประชากร 2) ราคาที่แรงงานและครอบครัวย้ายถิ่น ระดับรายได้สูงปานกลาง น้อย สามารถจ่ายได้ 3) สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการอยู่อาศัย
4. ครอบครัวและชุมชน ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต รวมกลุ่มเพื่อสังคมน้อยลง เกษตร → อุตสาหกรรม (รับจ้าง)	1) เสริมทักษะของแรงงานให้ตอบโจทยลักษณะงานที่เปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรเป็นภาคอุตสาหกรรม 2) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอความต้องการของชุมชน

1. ความเป็นมา

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออกหรือ Eastern Seaboard ซึ่งดำเนินมาตลอดกว่า 30 ปีที่ผ่านมา โดยในระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพผ่านกลไกการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการนโยบายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ในการดำเนินโครงการ EEC รัฐบาลได้ประกาศเสาหลักที่สำคัญ 3 ประการ

เสาแรก คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สนามบินอู่ตะเภา ท่าเรือมาบตาพุด ท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือสัตหีบ รถไฟรางคู่ และมอเตอร์เวย์ และการเริ่มโครงการใหม่ เช่น รถไฟความเร็วสูง และเมืองอัจฉริยะ

เสาที่สอง คือ การให้แรงจูงใจเพื่อดึงดูดการลงทุนทั้งทางภาษีและไม่ใช่อำนาจ

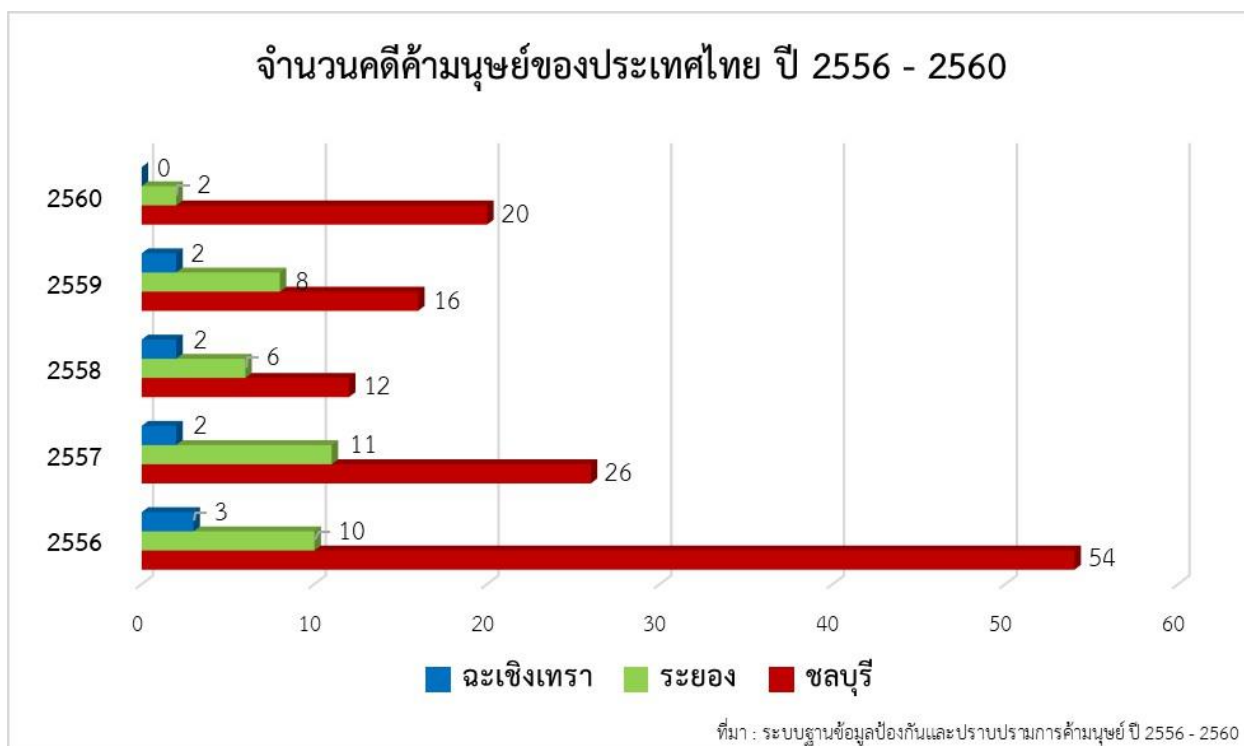
เสาที่สาม คือ การอำนวยความสะดวกในการลงทุน ซึ่งจะมีการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ในสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยสามารถอนุมัติหรือออกใบอนุญาตต่างๆ ได้ ซึ่งจะช่วยลดอุปสรรคด้านกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค และการให้บริการของรัฐที่ขาดความเป็นเอกภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การมุ่งมั่นดำเนินการตามมาตรการใน 3 เสาหลักดังกล่าวทำให้ EEC กลายเป็นโครงการที่น่าสนใจมากต่อนักลงทุน เมื่อเทียบกับการดึงดูดการลงทุนทั้งหลายของรัฐบาลไทยที่เคยมีมา ด้านรัฐบาลหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การลงทุนที่จะเกิดขึ้นใน EEC จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต้องควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากร โดยรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมจากการพัฒนา EEC ฉบับนี้จะเน้นผลกระทบใน 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา

2. สถานการณ์ทางสังคมระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัดคือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา

กลุ่มเป้าหมาย	ชลบุรี (คน)	ระยอง (คน)	ฉะเชิงเทรา (คน)
1. เด็กและเยาวชน	512,535	243,126	221,675
2. วัยแรงงาน	773,527	375,363	366,275
3. ผู้สูงอายุ	184,912	79,390	108,314
4. คนพิการ	21,540	10,961	25,375
5. คำนวณ (ปี 60)	20	2	0
6. คนไร้ที่พึ่ง (ปี 60)	113	28	49

ภาพที่ 17 จำนวนคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทย ปี 2556-2560

3. แนวโน้มผลกระทบทางสังคมจากการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก (EEC)

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ 3 จังหวัด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้แรงงาน ทั้งระดับสูงและระดับแรงงาน โดยการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาในพื้นที่ 3 จังหวัด มีแนวโน้มที่ธุรกิจภาคบริการจะขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรีซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวและธุรกิจบริการจำนวนมาก จากตารางที่ 1 จำนวนคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทยระหว่างปี 2556-2560 พบว่า 3 จังหวัดในพื้นที่ EEC จังหวัดชลบุรีมีคดีค้ามนุษย์มากที่สุด รองลงมาเป็นจังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามลำดับ โดยคดีส่วนใหญ่เป็นคดีค้าประเวณี (รายละเอียดในภาคผนวก) ในปี 2560 จังหวัดชลบุรีพบคดีค้ามนุษย์ 20 คดี

การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด ได้มีการจัดตั้งกลไกในรูปแบบของคณะกรรมการ อนุกรรมการ คณะทำงานตามกฎหมายต่างๆ อาทิ คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงานจังหวัด คณะอนุกรรมการควบคุมการขอทานจังหวัด คณะกรรมการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพประจำจังหวัด

3.2 ด้านคุณภาพชีวิตประชาชน

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจหลักก็เลี่ยงไม่ได้ที่ต้องการแรงงานจำนวนมาก ซึ่งรวมทั้งแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว งานวิจัยผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยอง กรณีศึกษา ชุมชนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง พบผลกระทบด้านสังคมทางบวกและลบ ซึ่งผลกระทบทางบวก คือ เมื่อมีประชาชนเข้ามาอาศัยมากขึ้นย่อมส่งผลดีต่อผู้ประกอบการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ราคาที่ดินมีราคาสูง ในขณะที่ผลกระทบเชิงลบ คือ 1) ระบบโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอ 2) เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3) เกิดการขาดแคลนด้านสถานศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่าในประเด็นย่อย ทั้ง 4 นั้น มีความสัมพันธ์กัน (เนตรทราย นิสสัยสุข, 2556)

พัชรี โพธิ์หัง (2550) จากการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ที่ส่งผลต่อชุมชนตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ที่ส่งผลต่อชุมชนตำบลดอนหัวฬ่อ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมมีมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการโยกย้ายถิ่น เพื่อเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรม และปัญหาชุมชน เช่น การลักลอบค้า ยาเสพติด อาชญากรรม เป็นต้น รองลงมาคือผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความคิดเห็นในทางบวก เนื่องจากมีการลงทุน มีการจ้างงานจำนวนมาก สร้างอาชีพใหม่ ๆ และมีเม็ดเงินหมุนเวียนเกิดขึ้นในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

จากงานวิจัยผลกระทบทางสังคมจากการพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งตะวันออกต่อชุมชนท้องถิ่น พบว่าการอพยพเข้ามาของแรงงานต่างถิ่น โดยเฉพาะมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อมาทำงานก่อสร้างโรงแรมและคอนโดมิเนียม โดยจะอาศัยอยู่ในแคมป์ก่อสร้าง ทำให้เกิดปัญหา คือ การปรับตัวของเด็กๆ ซึ่งเป็นลูกของคนงานก่อสร้างเข้ามาเรียนในโรงเรียนวัด เกิดปัญหาการปรับตัวในโรงเรียน (อึ้งอิง สุริชัย หวันแก้ว, 2543)

ตารางที่ 18 ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index) และดัชนีย่อยในจังหวัดพื้นที่ EEC ปี 2560 (ลำดับจาก 77 จังหวัด)

ดัชนีความก้าวหน้าของคน	ชลบุรี	ระยอง	ฉะเชิงเทรา
ภาพรวม	6	8	11
สุขภาพ	34	16	25
การศึกษา	2	7	21
ชีวิตการงาน	2	4	10
รายได้	7	9	10
ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม	74	67	57
ชีวิตครอบครัวและชุมชน	18	44	33
การคมนาคมและการสื่อสาร	5	6	16
การมีส่วนร่วม	72	68	50

ที่มา : ดัชนีความก้าวหน้าของคน ปี 2560, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตารางที่ 18 ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index: HAI) และดัชนีย่อยสามจังหวัดในพื้นที่ EEC ปี 2560 พบว่าทั้งสามจังหวัดมีการพัฒนาคนในภาพรวมอยู่ในลำดับต้นๆ ของประเทศ คือ จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา อยู่ลำดับที่ 6, 8 และ 11 ตามลำดับ จาก 77 จังหวัด และดัชนีย่อยด้านการศึกษา ชีวิตการงาน รายได้ และการคมนาคมและการสื่อสาร ทั้งสามจังหวัดมีความก้าวหน้าอยู่ในลำดับต้นๆ ของประเทศเช่นเดียวกัน แต่ในทางตรงข้าม พบว่าด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และการมีส่วนร่วม ทั้งสามจังหวัดมีความก้าวหน้าน้อย อาจจะเนื่องมาจากสภาพความเป็นเมืองของทั้งสามจังหวัดที่ใกล้เคียงกับกรุงเทพฯ จึงส่งผลให้ความก้าวหน้าทางที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และการมีส่วนร่วม มีความก้าวหน้าน้อย

3.3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ที่อยู่อาศัย

จากที่กล่าวแล้วข้างต้นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมนั้นจะมีแรงงานอพยพเข้ามาจำนวนมากทั้งแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว ดังนั้น การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ตั้งแต่

ที่อยู่อาศัย โรงเรียน โรงพยาบาล สาธารณูปโภค เป็นสิ่งสำคัญมาก เพื่อรองรับแรงงานทุกระดับทุกภาษา โดยในบทความนี้จะกล่าวถึงเฉพาะที่อยู่อาศัยเนื่องจากเป็นภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นโยบายที่อยู่อาศัย จะมีความแตกต่างจากนโยบายสังคมด้านอื่นซึ่งส่วนใหญ่ภาครัฐจะเป็นผู้จัดบริการแต่สำหรับที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่ภาคเอกชนจะเป็นผู้ลงทุนและจัดบริการ อย่างไรก็ตาม ภาครัฐจำเป็นต้องแน่ใจว่ามีที่อยู่อาศัยเพียงพอต่อประชากรที่อยู่ในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นจากสังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนโครงสร้างครอบครัวจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว การอพยพย้ายถิ่นของแรงงานในประเทศหรือต่างประเทศ โดยการจัดหาที่อยู่อาศัยต้องคำนึงถึง ประเภทและขนาดของครอบครัว เพื่อตอบโจทย์ของประชากรในปัจจุบัน (Bramley et al, 2004) ที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชาชน และสิ่งที่สำคัญต้องคำนึงถึง คือความสามารถในการชำระค่าที่อยู่อาศัยไม่ว่าจะเป็นการเช่าหรือการซื้อที่เหมาะสมกับรายได้และที่อยู่อาศัยถูกสุขลักษณะ (Hudson et al., 2008)

จากตารางที่ 18 ดัชนีความก้าวหน้าของคนและดัชนีย่อย สามจังหวัดในพื้นที่ EEC ปี 2560 พบว่าทั้งสามจังหวัดมีความก้าวหน้าด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมน้อย โดยจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา อยู่ในลำดับที่ 74, 67 และ 57 ตามลำดับ จาก 77 จังหวัด เช่นเดียวกับมีความก้าวหน้าด้านการมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา อยู่ในลำดับที่ 72, 68 และ 50 ตามลำดับ

ในส่วนของการเคหะแห่งชาติ กระทรวง พม. ได้เตรียมแผนรองรับที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 3 จังหวัด ดังนี้

1) จังหวัดฉะเชิงเทรา มีแผนการก่อสร้างที่อยู่อาศัยเพิ่มในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ และอำเภอแปลงยาว ในปี 2561-2563 รวมทั้งหมด 1,812 หน่วย ประกอบด้วย

ในปี 2561 ประกอบด้วย

-ก่อสร้างโครงการเคหะชุมชนและบริการชุมชน ผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลาง จังหวัดฉะเชิงเทรา (ลาดขวาง) จำนวน 524 หน่วย (แล้วเสร็จต้นปี 2562) บริเวณอำเภอบ้านโพธิ์

-ก่อสร้างโครงการเคหะชุมชนและบริการชุมชน ผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลาง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 360 หน่วย บริเวณอำเภอแปลงยาว

-ก่อสร้างโรงการอาคารเช่าสำหรับผู้มีรายได้ต่ำจังหวัดฉะเชิงเทรา(บางปะกง) จำนวน 588 หน่วย บริเวณอำเภอบ้านโพธิ์

ในปี 2563 ก่อสร้างโครงการเคหะชุมชนและบริการชุมชน ผู้มีรายได้ต่ำถึงปานกลาง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 340 หน่วย บริเวณอำเภอแปลงยาว

2) จังหวัดชลบุรี และ จังหวัดระยอง ยังไม่มีแผนการก่อสร้างที่อยู่อาศัยเพิ่ม

3.4 ครอบครัวและชุมชน

การพัฒนาอุตสาหกรรมพบว่าได้ส่งผลกระทบในเชิงบวก ประชากรมีงานทำเพิ่มขึ้นเมื่อจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ทำให้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพภาคเกษตรกรรมลดลง ที่ดินได้ถูกพัฒนาเป็นพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม (เนตรทราย นิสสัยสุข, 2556) ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและสังคมในชุมชนเปลี่ยนไป จากการที่คนเข้าไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันทุ่มเทให้กับการทำงาน การรวมกลุ่มทางสังคมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมน้อยลง

อุไร อินทร์ม่วง และคณะ (2555) ได้จัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนตำบลท่าพระ จังหวัดขอนแก่น จากการเปลี่ยนแปลงชุมชนเกษตรกรรมไปสู่การเป็นผู้รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่าประชากรเริ่มเปลี่ยนอาชีพจากการทำไร่ทำนามาเป็นผู้รับจ้างในสถานประกอบการ และมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงอาชีพสูงขึ้น ทำให้วิถีการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไปด้วย มีผลกระทบต่อชุมชนและวิถีชีวิต การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินขนาดใหญ่ที่ต้องโยกย้ายถิ่นฐาน และเริ่มต้นอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ใหม่ การพัฒนานิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ยังอาจส่งผลกระทบกับชุมชนที่อยู่รอบ ๆ นิคม ทั้งโดยตรง และทางอ้อม ทั้งยังอาจส่งผลกระทบเกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรน้ำ

จากการพัฒนาของนิคมอุตสาหกรรมและการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว นั้นทำให้เกิดผลกระทบต่อหมู่บ้าน ทั้งทางด้านกายภาพ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชากรในชุมชน อาทิ ขยะ น้ำเสีย ฝุ่นละออง กลิ่นเหม็น รวดติต อาชญากรรม ยาเสพติด ซึ่งปัญหาเหล่านี้ เป็นปัญหาที่ใหญ่เกินกว่าชุมชนจะแก้ปัญหาโดยลำพัง สุขสันต์ นุพิมพ์ (2550)

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 ด้านเศรษฐกิจ เพื่อป้องกันปัญหาการค้ำมนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน ดังนั้น ภาครัฐควรเพิ่มนโยบายในการป้องกันการค้ำมนุษย์โดยเฉพาะการค้าประเวณีให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และมีการปราบปรามอย่างจริงจัง โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรีซึ่งมีสถิติคดีค้ามนุษย์สูงกว่าค่าเฉลี่ย

4.2 ด้านคุณภาพชีวิตประชาชน การก่อตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นมานั้น ควรให้ประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบ มีส่วนร่วมเสนอความต้องการของประชาชน และการดำเนินการแก้ไขจากภาครัฐควรทำอย่างจริงจัง ภาคอุตสาหกรรมที่ก่อเกิดปัญหาการสร้างผลกระทบควรมีมาตรการและนโยบายที่ดีในการแก้ไขปัญหา การประกอบธุรกิจของภาคเอกชน ควรประกอบธุรกิจให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และให้กระทบต่อส่วนรวมน้อยที่สุด และควรหามาตรการในการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันของภาคประชาชนกับภาคอุตสาหกรรม (เนตรทราย นิสัยสุข, 2556) โดยควรมีการร่วมกันเสนอแนะมาตรการ แนวทางในการป้องกัน/ลดผลกระทบทางลบต่อสุขภาพ คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน จึงควรมีการจัดการประเมินผลกระทบต่อชุมชนเป็นระยะ เช่น ทุก 2 ปี

4.3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ที่อยู่อาศัย ควรมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรม 1) เพียงพอต่อการเพิ่มขึ้นของประชากร 2) ราคาที่แรงงานและครอบครัวย้ายถิ่น ระดับรายได้สูง ปานกลาง น้อย สามารถจ่ายได้ และ 3) สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการอยู่อาศัย

4.4 ด้านครอบครัวและชุมชน ควรมีการเสริมทักษะของแรงงานให้ตอบโจทยลักษณะงานที่เปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรเป็นภาคอุตสาหกรรม และให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอความต้องการของชุมชน โดย โรงงานที่อยู่ในชุมชน ควรสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเกี่ยวกับกระบวนการผลิตและการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงงาน โดยจัดให้ประชาชนจากทุกหมู่บ้านได้เข้าเยี่ยมชมโรงงาน และควรประชาสัมพันธ์ โครงการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมให้ผู้นำชุมชน หน่วยงานราชการ และประชาชน ให้ได้รับทราบโดยทั่วกันเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ให้ชุมชนและโรงงานอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4.5 ควรมีการพัฒนากระบวนการจัดเก็บข้อมูล ปัญหาครอบครัว ของประชาชนที่ประกอบอาชีพลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อให้ทราบแนวโน้มของปัญหา และร่วมกันหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหา มิให้กลายเป็นปัญหาสังคมในชุมชนต่อไป (อุไร อินทร์ม่วง และคณะ, 2555)

ที่มา : การวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมจากการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก (EEC)

นางสุภารัตน์ ทฤษฎีคุณ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2

รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประจำปี 2561 (ละเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สมุทรปราการ และสระแก้ว)

3.3 สถานการณ์แม่วัยรุ่น

ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน มีการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอย่างเป็นรูปธรรม พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการติดตามข้อมูลสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การมีเพศสัมพันธ์และการคลอดบุตรของวัยรุ่น ในปัจจุบันปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นลดลงเนื่องจากการที่ทุกภาคส่วนร่วมกันรณรงค์เพื่อให้กลุ่มวัยนี้เห็นความสำคัญของการคุมกำเนิดและการป้องกันการตั้งครรภ์อย่างถูกวิธี โดยในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง มีสถิติการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ดังนี้

ตารางที่ 19 อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน

ปี พ.ศ.	หญิงคลอด 15-19 ปี	หญิงอายุ 15-19 ปี ทั้งหมด	อัตรา : 1,000
2558	101,301	2,262,832	44.8
2559	91,838	2,162,983	42.5
2560	82,019	2,072,138	39.6

ที่มา : สถิติย้อนหลัง 3 ปีภาพรวมของประเทศไทย โดยสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ ณ วันที่ 5 กันยายน 2561

จากตารางที่ 19 จะเห็นได้ว่า อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิง 15-19 ปี จำนวน 1,000 คน ของประเทศไทย ในระยะเวลา 3 ปีย้อนหลัง พบว่า ปี 2558 มีจำนวนหญิงช่วงอายุ 15-19 ปี คลอดบุตร จำนวน 101,301 คน จากจำนวนประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี ทั้งหมด จำนวน 2,262,832 คน คิดเป็นอัตราส่วน 44.8 ต่อ 1,000 คน ในปี 2559 มีจำนวนหญิงอายุ 15-19 ปี คลอดบุตร จำนวน 91,838 คน จากจำนวนประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี ทั้งหมด จำนวน 2,162,983 คน คิดเป็นอัตราส่วน 42.5 ต่อ 1,000 คน และในปี 2560 มีจำนวนหญิงช่วงอายุ 15-19 ปี คลอดบุตร จำนวน 82,019 คน ต่อจำนวนประชากรหญิงอายุ 15-19 ปีทั้งหมด จำนวน 2,072,138 คน คิดเป็นอัตราส่วน 39.6 ต่อ 1,000 คน ทั้งนี้หากพิจารณาแล้ว จะพบว่า ประเทศไทยมีอัตราการคลอดบุตรของหญิงที่มีอายุ 15-19 ปี ลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 20 อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ในปี 2560

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง (นครนายก ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สมุทรปราการ และสระแก้ว)

จังหวัด	หญิงคลอด อายุ 15-19 ปี	จำนวนหญิง อายุ 15-19 ปีทั้งหมด	อัตราการคลอดของหญิง อายุ 15-19 ปี
นครนายก	475	7,434	63.9
ฉะเชิงเทรา	1,013	21,879	46.3
ปราจีนบุรี	739	15,143	48.8
สมุทรปราการ	1,517	40,670	37.3
สระแก้ว	871	18,221	47.8
รวม	4,615	103,347	44.65

ที่มา : กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

จากตารางที่ 20 จะเห็นได้ว่า อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ในปี 2560 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า จังหวัดนครนายก มีอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี มากที่สุด คิดเป็น 63.9 คน ต่อจำนวนหญิง 1,000 คน ซึ่งเป็นลำดับที่ 1 ของประเทศอีกด้วย รองลงมา คือ จังหวัดปราจีนบุรี มีอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี คิดเป็น 48.8 คน ต่อจำนวนหญิง 1,000 คน และจังหวัดสระแก้ว มีอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี คิดเป็น 47.8 คน ต่อจำนวนหญิง 1,000 คน ซึ่งหากเรียงลำดับจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ที่มีสถานการณ์การคลอดบุตรในวัยรุ่นของหญิงช่วงอายุ 15-19 ปี จะสามารถเรียงลำดับจากจังหวัดที่มีสถานการณ์รุนแรงจากมากไปหาน้อยได้ คือ จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา และจังหวัดสมุทรปราการ

3.4 สถานการณ์การค้ามนุษย์

โลกาภิวัตน์ (Globalisation) ได้นำไปสู่การอพยพข้ามพรมแดนทั่วโลก หลายประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการลงทุน แต่เนื่องจากการขาดแคลนแรงงานในหลายประเทศ ทำให้แรงงานข้ามชาติเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ การย้ายถิ่นฐานทั้งที่ถูกกฎหมาย (Legal migration) และผิดกฎหมาย (Illegal migration) เกิดขึ้นเนื่องจากผู้อพยพปรารถนาที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นในประเทศปลายทาง ทำให้เกิดการแสวงประโยชน์จากแรงงานข้ามชาติทั้งในประเทศปลายทางและประเทศต้นทาง โดยเฉพาะกับผู้อพยพผิดกฎหมาย

ในรายงาน UNODC ปี 2559 ระบุว่า ประเทศไทยยังคงเป็นประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้เสียหายจากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้พบว่าสัดส่วนของเด็กหญิงตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์สูงกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค ส่วนเด็กชายถูกบังคับใช้แรงงาน

นอกจากนี้ สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์ ได้ระบุไว้ใน Managing international labor migration in ASEAN: A case of Thailand , 2012 ว่า แรงงานต่างด้าวจากประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม อาจทำให้เกิดปัญหาสังคมหลายด้าน เช่น การค้ายาเสพติด และการแพร่กระจายของโรคต่างๆ เช่น HIV/AIDS การค้ามนุษย์ การขายบริการทางเพศ แรงงานเด็ก วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชน เด็กไร้สัญชาติ และข้อมูลจาก TDRI, 2006 ระบุว่า ที่หมู่บ้านวังมน จังหวัดสระแก้ว แรงงานภาคเกษตรชาวกัมพูชา จำนวน 7-8 คน จากแรงงาน จำนวน 10 คน จะขายบริการทางเพศด้วย คนที่เหลือจะอายุมากหรือเด็กเกินไป โดยที่คนขายบริการนี้ไม่ได้มีแต่เพียงผู้หญิง แต่รวมถึงเด็กชายอายุ 11-12 ปี ซึ่งคนเหล่านี้อาจจะแพร่เชื้อ HIV ได้

รัฐบาลมีความมุ่งมั่นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้เพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผนึกกำลังกับทุกภาคส่วนขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในทุกมิติ ภายใต้นโยบาย "ประชารัฐร่วมใจ ด้านภัยค้ามนุษย์" อย่างต่อเนื่องและจริงจัง และพยายามขจัดปัญหาให้หมดไป โดยปราบปรามผู้กระทำความผิดและขบวนการค้ามนุษย์อย่างเด็ดขาด โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ จากสถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในส่วนของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง มีสถานการณ์การค้ามนุษย์ ตั้งแต่ปี 2559 - 2561 สรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 21 จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำแนกตามประเภทของการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
จังหวัด ปี พ.ศ.2559-2561

กลุ่มเป้าหมาย	สมุทรปราการ	ฉะเชิงเทรา	นครนายก	สระแก้ว	ปราจีนบุรี	รวม
ปี 2559 รวม 31 คน	25 (การแสวงหา ประโยชน์จากการค้า ประเวณี)	2 (การแสวงหาประโยชน์จาก การค้าประเวณี)	1 (การแสวงหาประโยชน์จาก การค้าประเวณี)		2 (การแสวงหาประโยชน์ จากการค้าประเวณี)	
	1 การบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ (เกี่ยวกับ)					
รวม	26 คน	2 คน	1 คน	0	2 คน	31 คน
ปี2560 รวม 18 คน	8 (การแสวงหา ประโยชน์จากการค้า ประเวณี)				5 (การแสวงหาประโยชน์ จากการค้าประเวณี)	
	2 นำคนมาขอตาน					
	2 การบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ (ไม่ เกี่ยวกับประมง)					
	1 การบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ (เกี่ยวกับ ประมง)					
รวม	13 คน			0	5 คน	18 คน
ปี2561 รวม 12 คน	8 (การแสวงหา ประโยชน์จากการค้า ประเวณี)	1 (การแสวงหาประโยชน์จาก การค้าประเวณี)			2 (การแสวงหาประโยชน์ จากการค้าประเวณี)	
	1 นำคนมาขอตาน					
รวม	9 คน	1 คน		0	2 คน	12 คน
รวม ปี 2559 - 2561	48 คน	3 คน	1 คน		9 คน	61 คน

หมายเหตุ ตัววัด คือ ผู้ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ (ผู้เสียหาย) เป็นการนับแบบซ้ำตัวบุคคล กล่าวคือ หากมีผู้เสียหายคนเดียวกันปรากฏอยู่ในคดี
มากกว่าหนึ่งคดี ระบบจะทำการนับบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหาย 1 คน (แปรผันไปตามจำนวนคดี)

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กองต่อต้านการค้ามนุษย์ สป.พม. ข้อมูล ณ วันที่ 8 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 21 จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จำแนกตามประเภทของการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จังหวัด ปี พ.ศ.2559 - 2561 ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ มีผู้เสียหายมากที่สุด คือ ปี 2559 มีผู้เสียหาย 26 คน ปี 2560 ผู้เสียหาย 13 คน และ ปี 2561 ผู้เสียหาย 9 คน อาจเนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่มีแรงงานไทยและต่างด้าวจำนวนมากจึงเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามสถิติผู้เสียหายลดลง อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ตั้งแต่ปี 2559 - 2561 มีผู้เสียหายจำแนกตาม ประเภทของการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ โดย ปี 2559 ผู้เสียหายจากการแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณี คือ จังหวัดฉะเชิงเทราและปราจีนบุรี (จังหวัดละจำนวน 2 คน) นครนายก (จำนวน 1 คน) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (เกี่ยวกับประมง) สมุทรปราการ (จำนวน 1 คน) ปี 2560 ผู้เสียหายจากการแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณี ปราจีนบุรี (จำนวน 5 คน) การนำคนมาขอตาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (ไม่เกี่ยวกับประมง) จังหวัดสมุทรปราการ (ประเภทละ 2 คน) และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (ไม่เกี่ยวกับประมง) (จำนวน 1 คน) ปี 2561 ผู้เสียหายจากการแสวงประโยชน์ จากการค้าประเวณี ปราจีนบุรี (จำนวน 2 คน) ฉะเชิงเทรา (จำนวน 1 คน) และการนำคนมาขอตาน สมุทรปราการ (จำนวน 1 คน) และ จากตารางพบว่า จังหวัดสระแก้วไม่มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

3.5 สถานการณ์ขอทาน

จากสถิติการจัดระเบียบขอทาน ปี 2559 – 2561 พบว่า การจัดระเบียบขอทานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำให้จำนวนขอทานลดลงอย่างมีนัยสำคัญ จาก 225 ราย เป็น 161 ราย และ 44 ราย ตามลำดับ เมื่อพิจารณาสถิติ ปี 2561 พบว่า จำนวนขอทานของจังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 25 ราย รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 6 ราย และจังหวัดปราจีนบุรีจำนวน 5 ราย ตามลำดับ

ตารางที่ 22 สถิติการจัดระเบียบขอทานทั่วประเทศ ปี 2559 – 2561

ลำดับ	จังหวัด	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	รวม
1	ฉะเชิงเทรา	2	17	6	25
2	นครนายก	13	5	4	22
3	ปราจีนบุรี	8	17	5	30
4	สมุทรปราการ	188	111	25	324
5	สระแก้ว	14	11	4	29
รวมทั้งสิ้น		225	161	44	430

ที่มา : สถิติการจัดระเบียบขอทานทั่วประเทศปี 2559 – 2561 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ส่วนที่ 4 บทสรุป

4.1 สรุปสถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

รายงานสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ปี 2561 ได้นำเสนอข้อมูลที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ข้อมูลบริบทของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง และสถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มจังหวัด สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลบริบท กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ประชากรรวม 3.32 ล้านคน โครงสร้างและการกระจายตัวของประชากรของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลางส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงานที่มีอายุ 20 – 59 ปี มีจำนวน 1.58 ล้านคน (ร้อยละ 47.47) วัยเด็ก 0- 17 ปี จำนวน 7.02 แสนคน (ร้อยละ 21.11) และวัยผู้สูงอายุ จำนวน 4.90 แสนคน (ร้อยละ 14.74) จากสถิติดังกล่าว กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 แสดงว่าเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ) แต่ยังไม่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปยังไม่มากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของกลุ่มจังหวัด) คนพิการมีบัตรประจำตัว เพศชาย 45,980 คน เพศหญิง 39,565 คน ซึ่งจังหวัดที่มีจำนวนคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ เพศชาย 13,066 คน เพศหญิง 10,761 คน

ภาวะการมีงานทำของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี 2560 ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานรวมมีจำนวนทั้งสิ้น 2.57 ล้านคน ผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 1.16 ล้านคน โดยจังหวัดที่มีกำลังแรงงานมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ รองลงมา จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดปราจีนบุรี ตามลำดับ

ประชากรแฝง จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรแฝงกลางวันเข้ามาทำงานอยู่ในลำดับที่ 5 มีจำนวน 3.85 หมื่นคน คิดเป็นร้อยละ 3.74 จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรแฝงกลางคืน จำนวน 6.13 แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.5

แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย ปี 2558 จำแนกรายจังหวัดในกลุ่มพื้นที่ภาคกลางตอนกลาง พบว่า จังหวัดสมุทรปราการซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการผลิตสูงมีจำนวนแรงงานต่างด้าวมากที่สุด คือ 56,661 คน รองลงมาคือจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 15,808 คน และปราจีนบุรี 7,285 คน นอกจากนี้พบว่า แรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมายในจังหวัดสมุทรปราการมี จำนวน 506 คน

ด้านสุขภาพ พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดที่มีจำนวนแพทย์มากที่สุด คือ 408 คน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา 154 คน และจังหวัดปราจีนบุรี 127 คน ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ของประชาชน การเข้าถึงบริการทางการแพทย์เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน พื้นที่ที่มีจำนวนแพทย์มากแสดงว่าประชาชนมีโอกาสเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้สะดวก โดยพบว่าจังหวัดสมุทรปราการ มีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร 2,833 คน จังหวัดปราจีนบุรี 4,097 คน จังหวัดนครนายก 4,831 คน จังหวัดฉะเชิงเทรา 4,331 คน และจังหวัดสระแก้ว 6,691 คน

ข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มจังหวัด

การจัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map) โดยใช้ฐานข้อมูลจากผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐของกระทรวงการคลัง จำนวน 11.469 ล้านคน ตามที่รัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีนโยบายในการดำเนินการให้หน่วยงานภาครัฐเป็น Government Big Data เนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานของรัฐ ยังไม่สามารถนำข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ ทั้ง ๆ ที่มีการเก็บข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐอย่างกว้างขวางและมีอยู่เป็นจำนวนมาก แนวคิดในเรื่องของการจัดทำ Big Data เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญและกำหนดนโยบายในการทำงานของประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้มีนโยบายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวง พม.) จัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ประสบปัญหาทางสังคมรายครัวเรือน ทั้งผู้ที่ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

และผู้ที่ไม่ได้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จัดทำเป็นฐานข้อมูลของกระทรวง พม. เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ ประมวลผล และกำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ตามบทบาทภารกิจที่กระทรวง พม. รับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอย่างตรงกลุ่มเป้าหมายของกระทรวง พม. ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป ซึ่งเป็นนวัตกรรมของกระทรวง พม. ในการชี้เป้าให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านสังคมในการปฏิบัติงานเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบปัญหาทางสังคมอย่างแท้จริง โดยกลุ่มจังหวัด ภาคกลางตอนกลาง โดยสำรวจผู้ประสบปัญหาทางสังคมระหว่าง วันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 15 มีนาคม 2561 ได้ดังนี้ จังหวัดฉะเชิงเทรา 8,789 คน จังหวัดนครนายก 8,551 คน จังหวัด ปราจีนบุรี 11,980 คน จังหวัดสมุทรปราการ 4,849 คน และจังหวัดสระแก้ว 8,741 คน

สถานการณ์ EEC (Eastern Economic Corridor) เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 โดยในระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออกเพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็น 1 ใน 3 พื้นที่โครงการ EEC ที่รัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี วางเป้าหมายจะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับ จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (บอร์ดอีอีซี) ได้มี มติร่วมกันในการกำหนดแนวทางการพัฒนาไปสู่การเป็น “ต้นแบบเมืองทันสมัย” หรือ Smart city เพื่อรองรับคนเมือง หรือประชากรย้ายถิ่นโดยที่จังหวัดระยอง และชลบุรี จะพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม โครงการ EEC อาจทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เพราะต้องขยายชุมชนขึ้นมารองรับผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัย ดังนั้น การพัฒนาใดๆ จะต้องคำนึงถึงวิถีชีวิตชุมชนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้

สถานการณ์แม่ข่ายรุ่น อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อวัยรุ่นหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ในปี 2560 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง พบว่า จังหวัดนครนายก มีอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี มากที่สุด คิดเป็น 63.9 คน ต่อจำนวนหญิง 1,000 คน ซึ่งเป็นลำดับที่ 1 ของประเทศอีกด้วย รองลงมา คือจังหวัด ปราจีนบุรี มีอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี คิดเป็น 48.8 คน ต่อจำนวนหญิง 1,000 คน และจังหวัดสระแก้ว มีอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี คิดเป็น 47.8 คน ต่อจำนวนหญิง 1,000 คน

สถานการณ์การค้ามนุษย์ จากข้อมูลรายงานจำนวนผู้เสียหายในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ระหว่าง ปี 2559-2561 พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 48 คน โดยผู้เสียหายจากการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จากการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี มีจำนวน 41 คน รองลงมาคือจังหวัดปราจีนบุรี โดยผู้เสียหายการ แสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี มีจำนวน 9 คน และลำดับถัดไปคือ รองลงมาคือจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี มีจำนวน 3 คน

สถานการณ์ขอทาน จากสถิติการจัดระเบียบขอทาน ปี 2559 – 2561 พบว่า การจัดระเบียบขอทานของ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำให้จำนวนขอทานลดลงอย่างมีนัยสำคัญ จาก 225 ราย เป็น 161 ราย และ 44 ราย ตามลำดับ

ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง ปี 2560 พบว่า จาก 77 จังหวัด การพัฒนาคนในภาพรวมของจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในลำดับที่ 11 รองลงมาคือ จังหวัด สมุทรปราการ อยู่ในลำดับที่ 17 จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในลำดับที่ 23 จังหวัดนครนายก อยู่ในลำดับที่ 36 และจังหวัด สระแก้ว อยู่ในลำดับที่ 73

4.2 ข้อเสนอแนะ

แนวทางการดำเนินการในระยะสั้น

การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐระยะเฉพาะหน้า

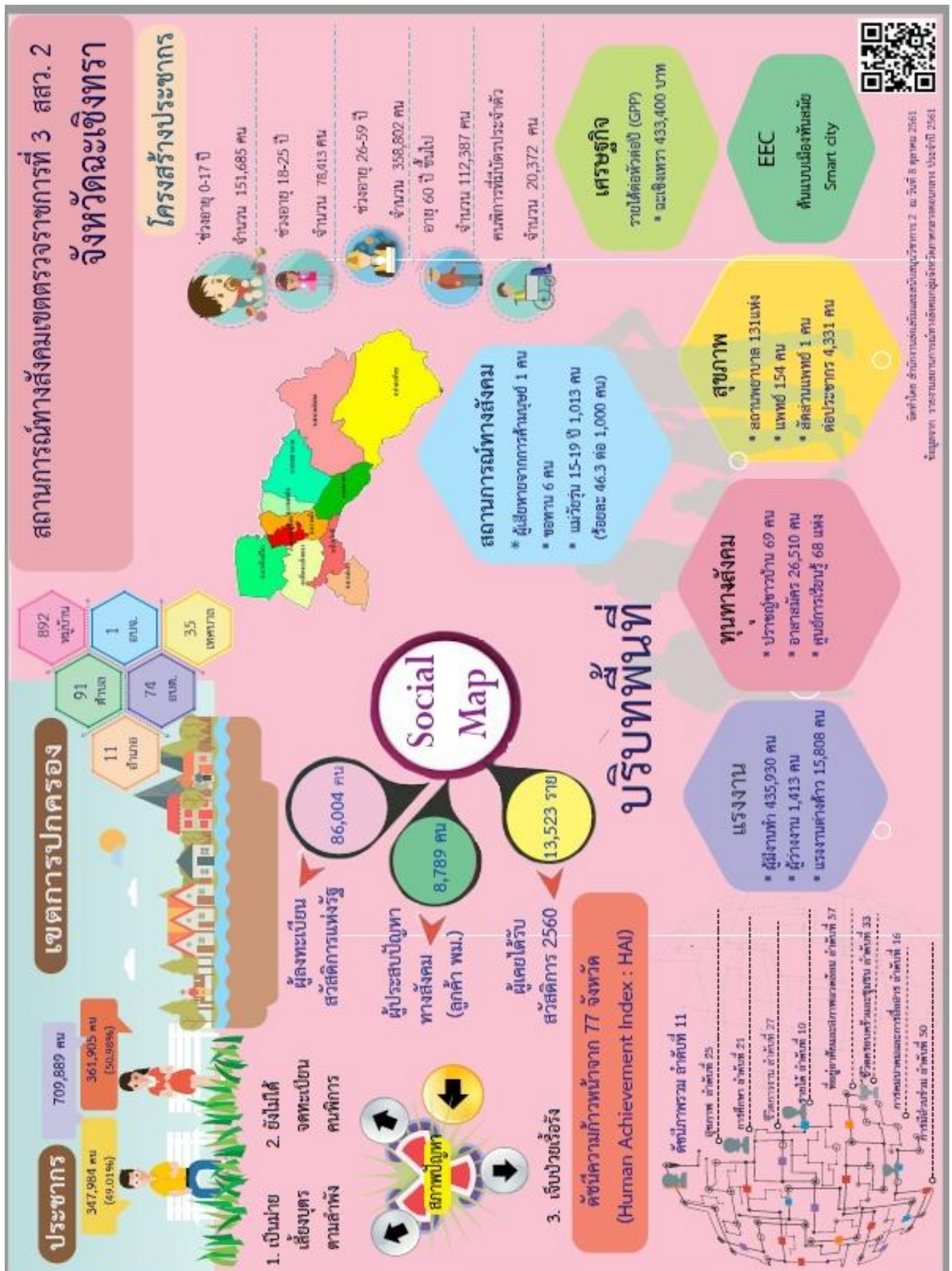
- 1) จังหวัดนำฐานข้อมูล Social map ไปใช้ประโยชน์ในการช่วยผู้ประสบปัญหาทางสังคม
- 2) ควรสร้างโอกาส อาชีพ และการมีรายได้ที่มั่นคงแก่ผู้ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยให้แรงงานทั้งระบบมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในทุกระดับอย่างมีมาตรฐาน
- 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมถึงปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนให้เข้าใจง่ายและทั่วถึง
- 4) ส่งเสริมองค์กรสวัสดิการชุมชน และองค์กรสาธารณะประโยชน์ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เช่น การเสนอแผนงาน/โครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็นต้น
- 5) สนับสนุนส่งเสริมให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) มีบทบาทในการดำเนินงานพัฒนาสังคม เช่น การเยี่ยมบ้าน และติดตามประเมินผลผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อเป็นการส่งเสริมพลังประชารัฐในการพัฒนาสังคม

แนวทางการดำเนินการในระยะยาว

- 1) การพัฒนาระบบผู้ประสบปัญหาทางสังคม (Social map) อย่างต่อเนื่อง เพื่อการมีข้อมูลที่ทันสมัย
- 2) การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออมและระบบสวัสดิการชุมชน ให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิจัดสวัสดิการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก
- 3) การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีเงินหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต โดยจัดเตรียมระบบการดูแลในบ้าน สถานพักพิง และโรงพยาบาล ที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว

ภาคผนวก

ประชากร 259,342 คน

1,282,236 คน (49.44%)

1,311,106 คน (50.55%)

เขตการปกครอง

408 หมู่บ้าน

41 ตำบล

1 อบจ.

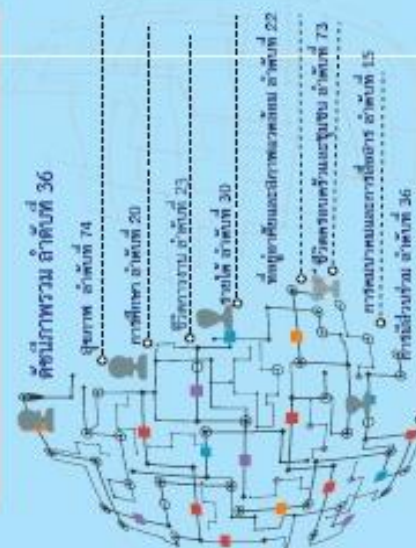
39 อบต.

4 อำเภอ

6 เทศบาล

บริษัท

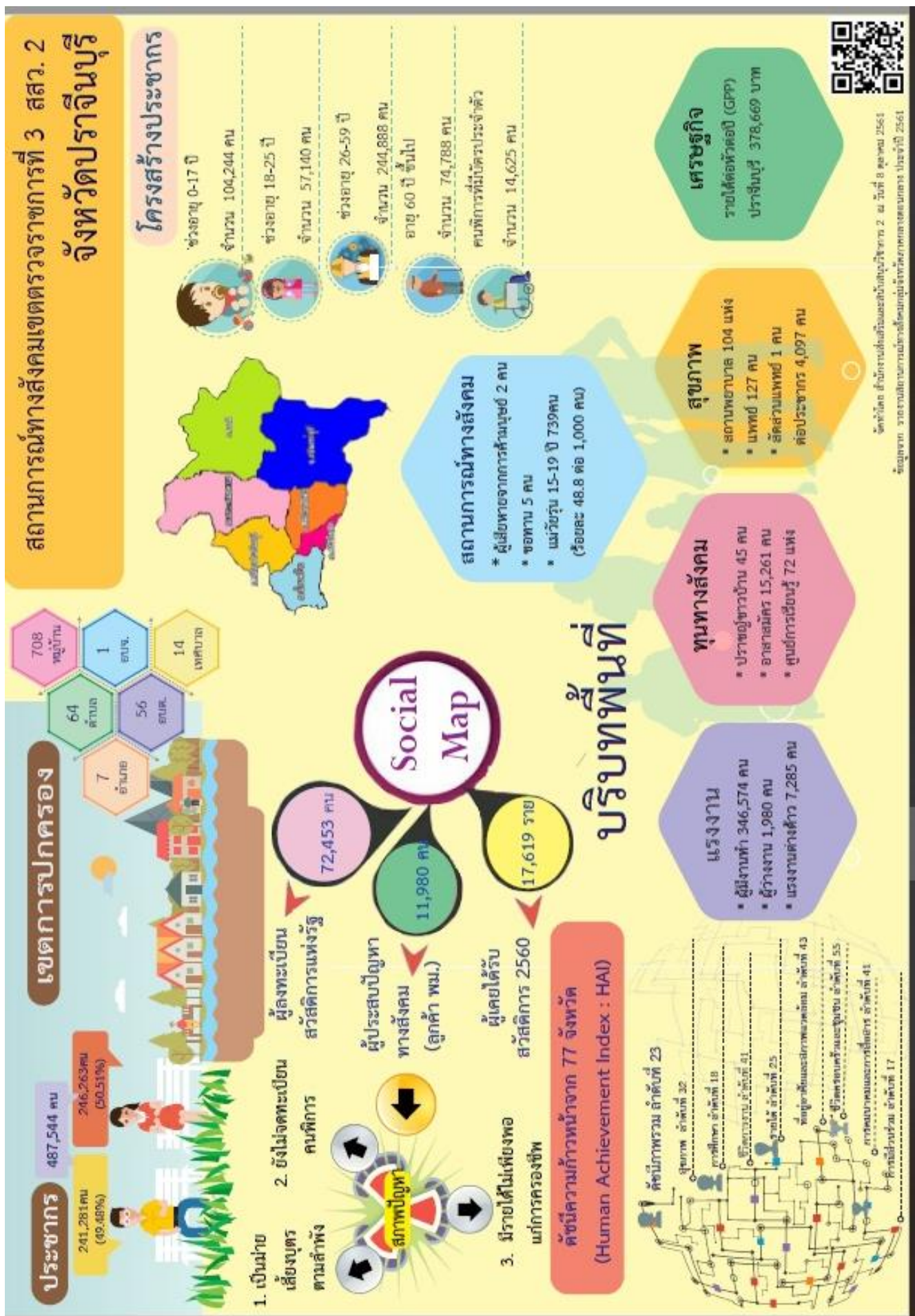
ព្រះបាទក្រីម

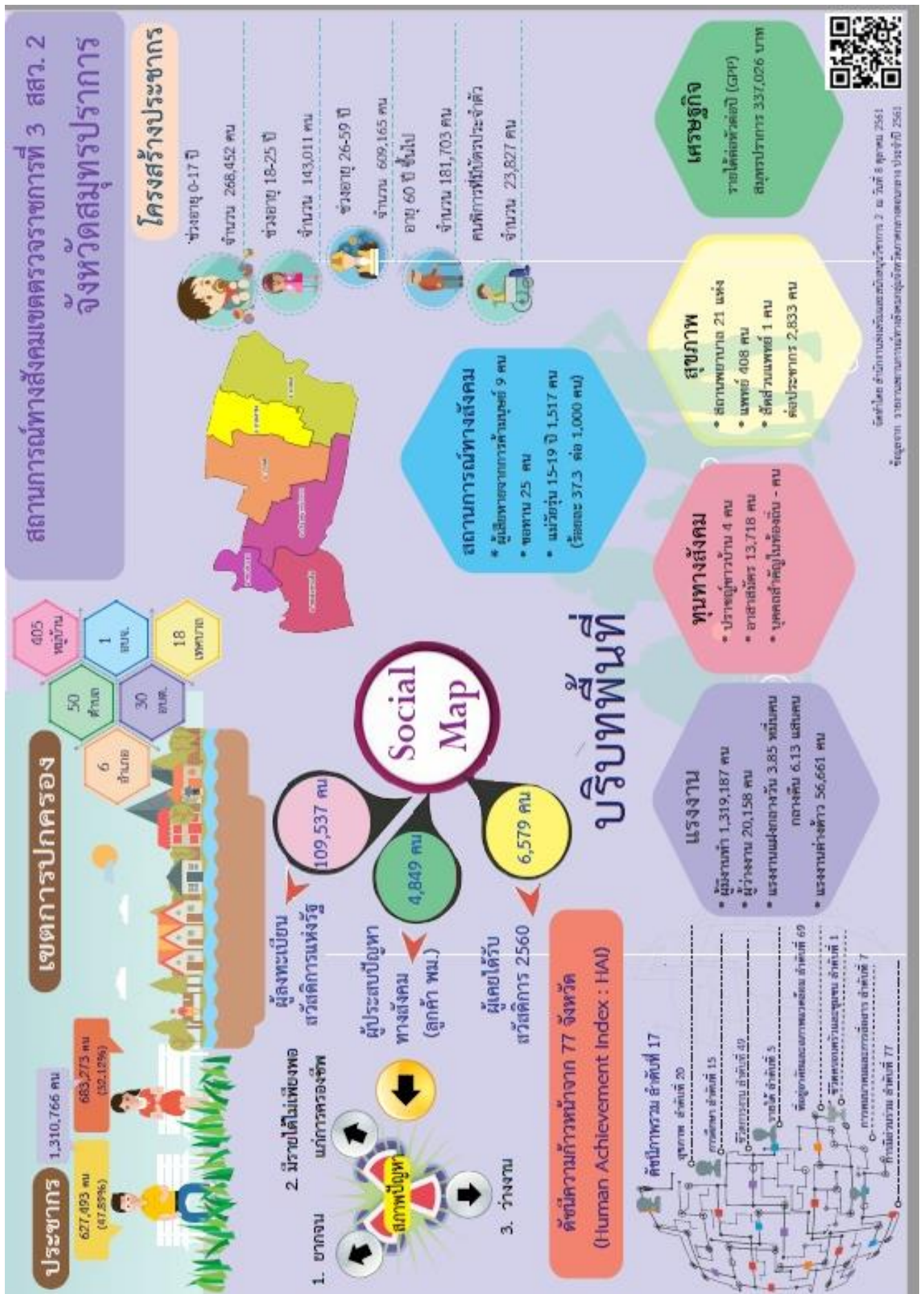
พหุภาษา 6 แห่ง

ทางสังคม

มัลลิกา

จัดทำโดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2 ณ วันที่ 8 ตุลาคม 2561

ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index) ปี 2560 : ข้อมูลตัวชี้วัด 32 ตัวที่นำมาใช้ในการคำนวณ HAI ปี 2560 นั้น เป็นข้อมูลตัวชี้วัดระดับจังหวัด (77 จังหวัด) โดยส่วนใหญ่เป็นข้อมูลในปี 2559 (จำนวน 21 ตัวชี้วัด) และเป็นข้อมูลในปี 2558 จำนวน 11 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นข้อมูลล่าสุดที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ รายชื่อตัวชี้วัดและแหล่งที่มาของข้อมูล มีรายละเอียดปรากฏตามตารางข้างล่างนี้

ดัชนีย่อย HAI	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ปี พ.ศ.
1. ด้านสุขภาพ	1. ร้อยละของทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (% ทารกเกิดมีชีพ)	สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	2558
	2. ร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วยที่เป็นผู้ป่วยใน (%)	สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	2558
	3. ร้อยละของประชากรที่พิการ (%)	ข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	2559
	4. ร้อยละของคะแนนสุขภาพจิต (%)	กรมสุขภาพจิต และสำนักงานสถิติแห่งชาติ	2558
2. ด้านการศึกษา	5. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ปี)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ	2559
	6. อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (%)	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	2558
	7. ค่าเฉลี่ยเชาวน์ปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (คะแนน)	การสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ในเด็กไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ.ศ. 2559 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับสถาบันราชานุกูล	2559
	8. คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)	สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ประมวลผลโดย สศช.	2559

ดัชนีย่อย HAI	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ปี พ.ศ.
3. ด้านชีวิตการทำงาน	9. อัตราการว่างงาน (%)	การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เฉลี่ย 4 ไตรมาส, สำนักงานสถิติแห่งชาติ	2559
	10. อัตราการทำงานต่ำกว่าระดับ (%)	การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เฉลี่ย 4 ไตรมาส, สำนักงานสถิติแห่งชาติ	2559
	11. ร้อยละของแรงงานที่มีประกันสังคม (%)	สำนักงานประกันสังคม การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เฉลี่ย 4 ไตรมาส, สำนักงานสถิติแห่งชาติ	2559
	12. อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน	สำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน	2558
4. ด้านรายได้	13. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (บาท)	การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน, สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สศช.	2558
	14. สัดส่วนประชากรยากจน (%)	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)	2559
	15. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค (%)	การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย สศช.	2558
	16. ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ หรือค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (%)	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)	2558
5. ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม	17. ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง (%)	การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน, สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สศช.	2559
	18. สัดส่วนเฉลี่ยการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ตันก๊าซเรือนกระจกต่อคน)	กระทรวงพลังงาน, และประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน ประมวลผลโดย สศช.	2558
	19. ร้อยละของประชากรที่ประสบอุทกภัย (%)	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน ประมวลผลโดย สศช.	2559
	20. ร้อยละของประชากรที่ประสบภัยแล้ง (%)	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน ประมวลผลโดย สศช.	2559
6. ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน	21. ร้อยละของเด็กอายุ 15-17 ปี ที่ทำงาน (%)	การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เฉลี่ย 4 ไตรมาส, สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สศช.	2559
	22. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดี่ยว (%)	การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน, สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สศช.	2559
	23. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว (%)	การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน, สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สศช.	2559
	24. การแจ้งความคดี ชีวิตร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (ต่อประชากรแสนคน)	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน ประมวลผลโดย สศช.	2559

ดัชนีย่อย HAI	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ปี พ.ศ.
7. ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร	25. ร้อยละของหมู่บ้านที่ถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปี (%)	ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2 ค.), ศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน	2558
	26. จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน)	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน ประมวลผลโดย สศช.	2559
	27. ร้อยละของประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ (%)	การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน, สำนักงานสถิติแห่งชาติ	2559
	28. ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต (%)	การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน, สำนักงานสถิติแห่งชาติ	2559
8. ด้านการมีส่วนร่วม	29. ร้อยละของประชากรที่ใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2559	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	2559
	30. จำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน)	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน ประมวลผลโดย สศช.	2559
	31. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น (%)	ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2 ค.), กรมการพัฒนาชุมชน	2558
	32. ร้อยละของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน (%)	ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.), กรมการพัฒนาชุมชน	2559

การจัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Map)

โดยการสำรวจผู้ประสบปัญหาทางสังคมระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 15 มีนาคม 2561
จำนวนผู้ที่เคยได้รับสวัสดิการในปี พ.ศ. 2560 ของกลุ่มจังหวัดภาคตอนกลาง

จังหวัดสมุทรปราการ

ประเภทสวัสดิการ	จำนวน (ราย)
ไม่เคย	1
เคย	56
เงินสงเคราะห์	382
เงินทุนประกอบอาชีพ	69
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	2,113
เบี้ยความพิการ	274
เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดู เด็กแรกเกิด	13
สวัสดิการที่ได้รับจากการลง ทะเบียนโครงการเพื่อ สวัสดิการแห่งรัฐ	2,891
เงินซ่อมแซมบ้าน	10
สวัสดิการภาครัฐ	735
สวัสดิการภาคเอกชน	23
เงินกู้	9
เครื่องช่วยความพิการ	3
รวม (ราย)	6,579

จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประเภทสวัสดิการ	จำนวน (ราย)
เคย	155
เงินสงเคราะห์	369
เงินทุนประกอบอาชีพ	104
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	3,746
เบี้ยความพิการ	745
เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดู เด็กแรกเกิด	26
สวัสดิการที่ได้รับจากการลง ทะเบียนโครงการเพื่อ สวัสดิการแห่งรัฐ	8,018
เงินซ่อมแซมบ้าน	21
สวัสดิการภาครัฐ	193
สวัสดิการภาคเอกชน	2
เงินกู้	139
เครื่องช่วยความพิการ	5
รวม (ราย)	13,523

จังหวัดปราจีนบุรี

ประเภทสวัสดิการ	จำนวน (ราย)
เคย	1,461
เงินสงเคราะห์	748
เงินทุนประกอบอาชีพ	217
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	4,608
เบี้ยความพิการ	851
เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดู เด็กแรกเกิด	62
สวัสดิการที่ได้รับจากการลง ทะเบียนโครงการเพื่อ สวัสดิการแห่งรัฐ	9,439
เงินซ่อมแซมบ้าน	21
สวัสดิการภาครัฐ	126
สวัสดิการภาคเอกชน	3
เงินกู้	73
เครื่องช่วยความพิการ	10
รวม (ราย)	17,619

จังหวัดนครนายก

ประเภทสวัสดิการ	จำนวน (ราย)
ไม่เคย	14
เคย	695
เงินสงเคราะห์	349
เงินทุนประกอบอาชีพ	85
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	2,904
เบี้ยความพิการ	792
เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดู เด็กแรกเกิด	34
สวัสดิการที่ได้รับจากการลง ทะเบียนโครงการเพื่อ สวัสดิการแห่งรัฐ	5,232
เงินซ่อมแซมบ้าน	42
สวัสดิการภาครัฐ	532
สวัสดิการภาคเอกชน	7
เงินกู้	171
เครื่องช่วยความพิการ	3
รวม (ราย)	10,860

จังหวัดสระแก้ว

ประเภทสวัสดิการ	จำนวน (ราย)
เงินสงเคราะห์	365
เงินทุนประกอบอาชีพ	155
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	2,239
เบี้ยความพิการ	497
เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดู เด็กแรกเกิด	28
สวัสดิการที่ได้รับจากการลง ทะเบียนโครงการเพื่อ สวัสดิการแห่งรัฐ	6,237
เงินซ่อมแซมบ้าน	20
สวัสดิการภาครัฐ	291
สวัสดิการภาคเอกชน	12
เงินกู้	143
เครื่องช่วยความพิการ	3
รวม (ราย)	9,990

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2560). ข้อมูลทะเบียนราษฎร. กระทรวงมหาดไทย
- กองต่อต้านการค้ามนุษย์. (2561). ระบบฐานข้อมูลป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ข้อมูล ณ วันที่ 8 ตุลาคม 2561. สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน.(258). ข้อมูลหญิงคลอดบุตรอายุ 10-17 ปี. กระทรวงสาธารณสุข.
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน.(258). ข้อมูลหญิงคลอดบุตรอายุ 10-19 ปี. กระทรวงสาธารณสุข.
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน.(258). ข้อมูลหญิงคลอดบุตรอายุ 18-19 ปี. กระทรวงสาธารณสุข.
- กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์. (2560). รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลางปี 2560. สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ.
- กลุ่มวิเคราะห์และเฝ้าระวังสถานการณ์ทางสังคม (2559). รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดประจำปี 2559. กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทยปี 2559. สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). รายงานสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปี 2561 ไตรมาส 2 (เมษายน – มิถุนายน). สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. (2560). รายงานข้อมูลทรัพยากรสาธารณสุข ประจำปี 2560. กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2560). จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2561). สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามจังหวัด ประเภทความพิการ และเพศ ตั้งแต่วันที่1 พ.ย. 2537 ถึงวันที่ 31 มี.ค. 2561. กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2560. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- สุดารัตน์ ทฤษฎีคุณ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ. (2561). การวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมจากการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก (EEC). สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดแบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2559.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ดัชนีความก้าวหน้าของคน ปี 2560. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย. (2560). รายงานสถานการณ์ ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่1-6 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด 76 จังหวัด. กรมควบคุมมลพิษ.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). จำนวนนักเรียนนักศึกษาในระบบ ปีการศึกษา 2560. กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). การสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ. 2558. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). ภาพการทำงานของประชากรไตรมาส 4 (ตุลาคม - ธันวาคม) 2560. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานนโยบายการเจริญพันธุ์ .(2558). สถิติการคลอดของแม่วัยรุ่นในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558. กระทรวงสาธารณสุข.

สำนักงานนโยบายการเจริญพันธุ์ .(2560). สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2560. กระทรวงสาธารณสุข.

สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน. (2558). สถิติแรงงานข้ามชาติ. กระทรวงแรงงาน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ดัชนีความก้าวหน้าของคน ปี 2560.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2561). ระบบข้อมูลแผนที่ทางสังคม (Social Map) ข้อมูล ณ วันที่ 8 ตุลาคม 2561 . กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

คณะผู้จัดทำรายงาน

ที่ปรึกษา : นายพฤษนันทน์ เหลืองไพบูลย์ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2

ฝ่ายข้อมูลและเรียบเรียง :

นางสุดารัตน์ ทฤษฎีคุณ	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
นายวงศ์ตระกูล มาเกตู	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
นางสาวนันท์วัน ชนะภัย	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ
นางสาวมนทชา ภิญโญชานนทน์	นักสังคมสงเคราะห์
นางสาวสุภาดา พรหมสุข	นักพัฒนาสังคม
นางสาววันทนี เม่นแมน	เจ้าหน้าที่ธุรการ

ออกแบบ :

นางสาวสุภาดา พรหมสุข	นักพัฒนาสังคม
นางสาววันทนี เม่นแมน	เจ้าหน้าที่ธุรการ

กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เลขที่ 44 ถนนประดิษฐ์มนูธรรม 19 แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร 10230

โทรศัพท์: 0 - 2539 - 1992 โทรสาร: 0 - 2539 - 1977

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2

เลขที่ 44 ซ.ประดิษฐ์มนูธรรม 19 ก.ประดิษฐ์มนูธรรม

แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ 10230

E-mail : tpso2@m-society.go.th <http://tpso2.m-society.go.th>

โทร.025391992 , 025391996 Fax. 025391977 , 025381954